II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2022/439

od 20. listopada 2021.

o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda kojima se pobliže određuje metodologija koju nadležna tijela primjenjuju kada procjenjuju ispunjavaju li kreditne institucije i investicijska društva zahtjeve za primjenu pristupa zasnovanog na internim rejting-sustavima

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 ([1]), a posebno članak 144. stavak 2. treći podstavak, članak 173. stavak 3. treći podstavak i članak 180. stavak 3. treći podstavak te uredbe,

budući da:

(1) U skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 nadležna tijela dužna su procijeniti ispunjava li institucija u svakom trenutku sve zahtjeve za primjenu pristupa zasnovanog na internim rejting-sustavima („IRB pristup”), neovisno o njihovu stupnju značajnosti. Stoga se ta obveza ne odnosi samo na procjenu prvog zahtjeva institucije za odobrenje za primjenu rejting-sustava radi izračuna kapitalnih zahtjeva, nego i na: procjenu svih dodatnih zahtjeva institucije za odobrenje za primjenu rejting-sustava uvedenih u skladu s njezinim odobrenim planom za postupno uvođenje IRB pristupa, procjenu zahtjeva za značajne promjene internih pristupa za koje je institucija dobila odobrenje u skladu s člankom 143. stavkom 3. te uredbe i Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 529/2014 ([2]), izmjene IRB pristupa o kojima je potrebno obavijestiti u skladu s člankom 143. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 i Delegiranom uredbom (EU) br. 529/2014, kontinuiranu provjeru IRB pristupa za koji je institucija dobila odobrenje, u skladu s člankom 101. stavkom 1. Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([3]), procjenu zahtjeva za odobrenje za povratak na primjenu manje sofisticiranih pristupa u skladu s člankom 149. Uredbe (EU) br. 575/2013. Nadležna tijela trebala bi primjenjivati iste kriterije na sve te aspekte procjene usklađenosti sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa. Stoga bi se pravila kojima se utvrđuje ta metodologija procjene trebala primjenjivati na sve te slučajeve kako bi metodologije procjene nadležnih tijela bile usklađene i kako bi se izbjegao rizik od regulatorne

([1]) SL L 176, 27.6.2013., str. 1.

([2]) Delegirana uredba Komisije (EU) br. 529/2014 od 12. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za procjenu značaja proširenja i promjena pristupa zasnovanog na internim rejting-sustavima i naprednog pristupa (SL L 148, 20.5.2014., str. 36.).

([3]) Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.).

arbitraže.

(2) Metodologija procjene trebala bi obuhvaćati neobvezne i obvezne metode koje nadležna tijela trebaju primjenjivati te kriterije na temelju kojih trebaju provoditi provjere.

(3) Kako bi se u cijeloj Uniji osigurala dosljedna procjena usklađenosti sa zahtjevima koje treba ispuniti za primjenu IRB pristupa, nadležna tijela pri toj procjeni trebaju primjenjivati jednake metode. Stoga je potrebno utvrditi skup metoda koje će primjenjivati sva nadležna tijela. Međutim, zbog prirode procjene modelâ te njihove raznolikosti i posebnosti nadležna tijela trebala bi pri primjeni tih metoda koristiti i svoje diskrecijsko pravo nadzora ovisno o konkretnim modelima koji se ispituju. Metodologijom procjene u ovoj Uredbi trebalo bi odrediti minimalne kriterije koje će nadležna tijela primjenjivati pri procjeni usklađenosti sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa i uvesti obvezu za nadležna tijela da provjeravaju sve druge relevantne kriterije potrebne u tu svrhu. Nadalje, u određenim slučajevima u kojima je nadležno tijelo nedavno provelo procjene sličnih rejting-sustava u istoj kategoriji izloženosti, primjereno je dopustiti da nadležno tijelo ne provodi ponovno procjenu, već iskoristi rezultate tih prethodnih procjena ako korištenjem svojeg diskrecijskog prava utvrdi da se ti rezultati nisu bitno promijenili. Time bi se trebala izbjeći složenost, nepotrebno opterećenje i dvostruki posao.

(4) Kada nadležna tijela procjenjuju ispunjava li određena institucija zahtjeve za primjenu IRB pristupa za druge potrebe osim prvog zahtjeva za odobrenje, trebala bi primjenjivati samo ona pravila koja su relevantna za opseg procjene za te druge potrebe i u svakom bi pojedinom slučaju kao polazište trebala koristiti zaključke iz prethodnih procjena.

(5) Ako se procjena odnosi na zahtjeve za izdavanje odobrenja iz članka 20. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013, primjenjuju se provedbeni tehnički standardi iz stavka 8. tog članka u vezi s postupkom zajedničkog odlučivanja.

(6) Nadležna tijela dužna su provjeriti ispunjava li institucija posebne regulatorne zahtjeve za primjenu IRB pristupa, ocijeniti ukupnu kvalitetu rješenja, sustava i pristupa koje institucija primjenjuje te zahtijevati stalna poboljšanja i prilagodbe promijenjenim okolnostima kako bi se postigla stalna usklađenost s tim zahtjevima. Pri takvoj će procjeni nadležna tijela u velikoj mjeri trebati koristiti svoje diskrecijsko pravo. Pravilima za metodologiju procjene trebalo bi se, s jedne strane, omogućiti nadležnim tijelima da iskoriste svoje diskrecijsko pravo da prema potrebi provedu dodatne provjere uz one navedene u ovoj Uredbi te, s druge strane, osigurati usklađenost i usporedivost nadzornih praksi u različitim jurisdikcijama. Iz istih bi razloga nadležna tijela trebala imati potrebnu fleksibilnost da primijene najprikladniju neobveznu metodu ili bilo koju drugu metodu potrebnu za provjeru određenih zahtjeva, uzimajući u obzir, među ostalim, značajnost vrsta izloženosti obuhvaćenih svakim rejting-sustavom, složenost modela, posebnosti situacije, konkretno rješenje koje je institucija primijenila, kvalitetu dokaza koje je institucija dostavila i sredstva koja su im na raspolaganju. Nadalje, iz istih bi razloga nadležna tijela u slučaju sumnje u ispunjenje zahtjeva za primjenu IRB pristupa trebala moći provesti potrebna dodatna ispitivanja i provjere u skladu s načelom proporcionalnost, uzimajući u obzir prirodu, veličinu i složenost poslovanja i strukture institucije.

(7) Kako bi se osigurala dosljednost i sveobuhvatnost procjene ukupnog IRB pristupa, u slučaju naknadnih zahtjeva za izdavanje odobrenja na temelju odobrenog plana institucije za postupno uvođenje, nadležna tijela trebala bi svoju procjenu temeljiti barem na pravilima o testu upotrebljivosti i testu iskustva, raspoređivanju u rejting-kategorije ili skupove izloženosti, rejting-sustavima i kvantifikaciji rizika jer se ti aspekti procjene odnose na svaki pojedini rejting-sustav IRB pristupa.

(8) Kako bi se procijenila prikladnost zahtjeva za primjenu IRB pristupa, potrebno je provjeriti sve rejting-sustave i povezane postupke u kojima je institucija delegirala zadaće, aktivnosti ili funkcije osmišljavanja, primjene i validacije rejting-sustava trećoj strani ili je od vanjskog prodavatelja nabavila rejting-sustav ili podatke iz zajedničkog skupa podataka. Osobito bi trebalo provjeriti jesu li u instituciji provedene prikladne kontrole i je li dostupna potpuna dokumentacija. Nadalje, budući da je upravljačko tijelo institucije u konačnici odgovorno za delegirane postupke i učinkovitost rejting-sustava nabavljenih od vanjskog prodavatelja, trebalo bi provjeriti poznaje li sama institucija dovoljno dobro delegirane postupke i kupljene rejting-sustave. Nadležna bi tijela stoga sve delegirane zadaće, aktivnosti i funkcije te rejting-sustave nabavljene od vanjskih prodavatelja trebala procjenjivati na sličan način kao kada je IRB pristup u potpunosti razvijen internim procesima institucije.

(9) Kako bi se spriječilo da institucije tijekom duljeg razdoblja samo djelomično dovrše postupno uvođenje IRB pristupa, nadležna tijela trebala bi provjeriti prikladnost roka za provedbu takozvanog „plana uvođenja”, poštovanje tog roka i nužnost izmjena tog plana uvođenja. Trebalo bi provjeriti je li za sve izloženosti obuhvaćene planom uvođenja precizno utvrđen razuman najdulji rok za uvođenje IRB pristupa.

(10) Važno je procijeniti pouzdanost funkcije validacije, a time i neovisnost o jedinici za kontrolu kreditnog rizika, cjelovitost, učestalost i prikladnost metoda i postupaka te pouzdanost postupka izvještavanja kako bi se provjerilo procjenjuju li se rejting-sustavi objektivno i jesu li ograničeni poticaji za prikrivanje nedostataka i slabosti modela. Kada provjeravaju je li neovisnost o funkciji validacije na prikladnoj razini, nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir veličinu i složenost institucije.

(11) Budući da su rejting-sustavi okosnica IRB pristupa i da njihova kvaliteta može znatno utjecati na razinu kapitalnih zahtjeva, učinkovitost rejting-sustava trebalo bi redovito preispitivati. Uzimajući u obzir da se procjene parametara rizika moraju preispitati barem jednom godišnje, da bi nadležna tijela i funkcija unutarnje revizije trebali redovito procjenjivati rejting-sustave te da je za obavljanje te zadaće potrebno sudjelovanje funkcije validacije, primjereno je provjeriti provodi li se najmanje jednom godišnje validacija učinkovitosti rejting-sustava koji se primjenjuju na značajne portfelje i retroaktivno testiranje svih drugih rejting-sustava.

(12) Sva područja IRB pristupa trebaju biti djelotvorno obuhvaćena unutarnjim revizijama. Međutim, trebalo bi provjeriti upotrebljavaju li se resursi unutarnje revizije učinkovito, s naglaskom na najrizičnijim područjima. Važna je određena fleksibilnost, posebno u slučaju institucija koje primjenjuju više rejting-sustava. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti provode li se godišnja preispitivanja kako bi se utvrdila područja koja zahtijevaju temeljitija preispitivanja tijekom godine.

(13) Kako bi se osigurala minimalna razina usklađenosti područja primjene rejting-sustava (takozvani „test upotrebljivosti”), nadležna tijela trebala bi provjeriti jesu li rejting-sustavi uključeni u relevantne postupke institucije u okviru opsežnijih postupaka upravljanja rizicima, odobravanja plasmana i procesa donošenja odluka, internog raspoređivanja kapitala i funkcija korporativnog upravljanja. Budući da su to osnovna područja u kojima je za provedbu internih procesa potrebna primjena parametara rizika, ako se parametri rizika primijenjeni u tim područjima i oni primijenjeni za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva razlikuju, trebalo bi provjeriti jesu li te razlike opravdane.

(14) U pogledu zahtjeva za provedbu testa iskustva, kada procjenjuju jesu li rejting-sustavi koje je institucija primjenjivala prije nego što je podnijela zahtjev za primjenu IRB pristupa bili „u velikoj mjeri u skladu" sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa, nadležna tijela trebala bi osobito provjeriti je li rejting-sustav barem tri godine prije primjene IRB pristupa primjenjivan u internim procesima institucije za mjerenje rizika i upravljanje rizicima te je li za taj rejting-sustav provedeno praćenje, interna validacija i unutarnja revizija. Takvo je pobliže utvrđivanje metodologije procjene potrebno kako bi se osigurala minimalna razina usklađenosti. Nadležna tijela trebala bi provjeriti jesu li rejting-sustavi uvedeni barem u najosnovnijim područjima primjene kako bi se osiguralo da ih institucije učinkovito primjenjuju te da su osoblje i uprava upoznati s tim parametrima i da dobro razumiju njihov značaj i slabosti. Konačno, praćenje, validacija i unutarnja revizija u razdoblju stjecanja iskustva trebali bi pokazati jesu li rejting-sustavi bili u skladu s osnovnim zahtjevima za primjenu IRB pristupa i jesu li se postupno poboljšali s vremenom.

(15) Postupak raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti treba biti neovisan kada je riječ o izloženostima koje nisu prema stanovništvu jer je u tom postupku obično potrebna stručna prosudba. U slučaju izloženosti prema stanovništvu postupak raspoređivanja obično je posve automatski te se temelji na objektivnim informacijama o dužniku i njegovim transakcijama. Ispravnost postupka raspoređivanja osigurava se pravilnim uvođenjem rejting-sustava u IT sustave i postupke institucije. Međutim, ako se dopuste korekcije, u rejting-procesu nužna je stručna prosudba. Prema tome, budući da su osobe odgovorne za odobravanje ili obnavljanje plasmana obično sklone raspodijeliti ih u više rejting-kategorije radi povećanja prodaje i obujma kredita, ako se unose korekcije, među ostalim u slučaju izloženosti prema stanovništvu, trebalo bi provjeriti je li dodjelu odobrio pojedinac ili odbor neovisan o osobama odgovornima za odobravanje ili obnavljanje plasmana.

(16) Ako su rejtinzi dodijeljeni prije više od 12 mjeseci ili ako dodjela nije bila pravovremeno preispitana u skladu s politikom institucije, nadležna tijela trebala bi provjeriti jesu li provedene konzervativne prilagodbe izračuna rizikom ponderirane imovine. Više je razloga za to. Moguće je da procjena rizika nije točna ako je rejting zastario ili se temelji na zastarjelim informacijama. Osobito, ako se položaj dužnika pogoršao u posljednjih 12 mjeseci, to se ne odražava u rejtingu te je rizik podcijenjen. Usto, u skladu s općim pravilom o procjeni parametara rizika, ako se ta procjena temelji na nedovoljnim podacima ili pretpostavkama, trebalo bi primijeniti veću maržu konzervativnosti. Isto bi pravilo trebalo primijeniti na postupak raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti, tj. ako u postupku raspoređivanja nije uzeto u obzir dovoljno informacija, trebalo bi primijeniti dodatnu konzervativnost u izračunu pondera rizika. Metodu primjene dodatne konzervativnosti u izračunu pondera rizika ne bi trebalo pobliže utvrditi jer institucija može izravno prilagoditi rejting, procjenu parametara rizika ili ponder rizika. Prilagodba bi trebala biti proporcionalna duljini razdoblja u kojem su rejting ili informacije na kojima se rejting temelji zastarjeli.

(17) Institucije su dužne dokumentirati specifične definicije statusa neispunjavanja obveza i gubitka koje primjenjuju te dokazati njihovu usklađenost s definicijama iz Uredbe (EU) br. 575/2013. Pri procjeni te usklađenosti nadležna tijela trebala bi provjeriti imaju li institucije jasne politike kojima se određuje kada je dužnik ili proizvod klasificiran u statusu neispunjavanja obveza. Te politike trebaju biti u skladu s općim načelima o utvrđivanju nastanka statusa neispunjavanja obveza. EBA je donijela Smjernice o primjeni definicije statusa neispunjavanja obveza na temelju članka 178. Uredbe (EU) br. 575/2013. Te bi politike trebale biti dio postupaka i sustava upravljanja rizicima institucije jer se Uredbom (EU) br. 575/2013 osobito propisuje da interni rejtinzi, uključujući raspoređivanje u rejting-kategoriju statusa neispunjavanja obveza, imaju ključnu ulogu u upravljanju rizicima i drugim internim procesima institucije, što bi nadležna tijela također trebala provjeriti.

(18) Interni procesi institucije, kvantifikacija parametara rizika i izračun kapitalnih zahtjeva temelje se na informacijama o ispunjavanju obveza dužnika te o izloženostima u statusu neispunjavanja obveza i izloženostima bez tog statusa. Stoga postupak utvrđivanja dužnika u statusu neispunjavanja obveza, kao i postupak njihove reklasifikacije u status ispunjavanja obveza trebaju biti jednako pouzdani i djelotvorni. Nadležna tijela trebala bi se uvjeriti da se razboritim postupkom reklasifikacija sprječava da se dužnici reklasificiraju u status ispunjavanja obveza ako institucija očekuje da će za izloženost uskoro ponovno nastupiti status neispunjavanja obveza.

(19) Kako bi nadležna tijela stekla dosljedan i točan uvid u rejting-sustave koje institucija primjenjuje te poboljšanje rejting-sustava tijekom vremena, trebaju procijeniti cjelovitost registra postojećih i prethodnih verzija rejting-sustava institucije („registar rejting-sustava”). Uzimajući u obzir činjenicu da se zahtjevi za provedbu testa iskustva odnose na tri godine koje prethode razmatranju zahtjeva za odobrenje internog modela i da nadležna tijela trebaju redovito, a barem svake tri godine, provoditi opće preispitivanje internog modela, primjereno je da provjere obuhvaća li takav registar rejting-sustava barem verzije internih modela koje je institucija primjenjivala prethodne tri godine.

(20) Stručna prosudba potrebna je u različitim fazama razvoja i primjene rejting-sustava. Razumnom primjenom stručne prosudbe može se povećati kvaliteta modela i točnost njegovih predviđanja. Međutim, stručna prosudba trebala bi podlijegati kontroli budući da se njome subjektivno mijenjaju procjene na temelju prethodnog iskustva. Nadležna tijela stoga bi trebala provjeriti je li primjena stručne prosudbe opravdana njezinim pozitivnim doprinosom točnosti predviđanja. Stoga velik broj korekcija rezultata modela može upućivati na to da neke važne informacije nisu uključene u rejting-sustav. Prema tome, nadležna tijela trebala bi provjeriti analiziraju li institucije redovito broj korekcija i njihovu opravdanost te jesu li sve uočene slabosti modela prikladno uzete u obzir pri njegovoj provjeri.

(21) Nadležna tijela u svakom bi pojedinom slučaju trebala procijeniti je li institucija u svojim procjenama parametara rizika primijenila dovoljnu maržu konzervativnosti. Tom maržom konzervativnosti trebalo bi uzeti u obzir sve utvrđene nedostatke u podacima ili metodama upotrijebljenima pri kvantifikaciji rizika i povećanu neizvjesnost koja bi mogla biti posljedica, primjerice, promjena politika kreditiranja ili naplate. Ako institucija prestane ispunjavati zahtjeve za primjenu IRB pristupa, nadležna tijela trebala bi provjeriti ispunjava li ta institucija zahtjev za pravovremeni ispravak rejting-sustava. Marža konzervativnosti ne bi se trebala upotrebljavati kao alternativa ispravljanju modela i osiguravanju njihove potpune usklađenosti sa zahtjevima Uredbe (EU) br. 575/2013.

(22) Kada je riječ o kvantifikaciji rizika, poželjno je da procjene PD-a ostanu relativno stabilne tijekom vremena kako bi se izbjegla prekomjerna cikličnost kapitalnih zahtjeva. Nadležna tijela trebala bi provjeriti temelje li se procjene PD-a na dugoročnom prosjeku godišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza. Osim toga, budući da bi regulatorni kapital trebao pomoći institucijama da se održe u stresnim uvjetima, u procjenama rizika trebalo bi uzeti u obzir moguće pogoršanje ekonomskih uvjeta čak i u vrijeme prosperiteta. Naposljetku, kad god je neizvjesnost povećana zbog nedostatnih podataka, nadležna tijela trebala bi provjeriti je li primijenjena dodatna marža konzervativnosti. Ako duljina dostupnih vremenskih serija ne obuhvaća očekivanu varijabilnost stopa statusa neispunjavanja obveza, trebalo bi primijeniti odgovarajuće metode kako bi se uzeli u obzir podaci koji nedostaju.

(23) Procjena LGD-a temelji se na prosječnom ostvarenom LGD-u ponderiranom brojem statusa neispunjavanja obveza. Ako je vrijednost izloženosti relevantan činitelj rizika, trebalo bi je razmotriti uz druge potencijalne činitelje rizika za odvajanje ili diferencijaciju rizika LGD-a kako bi se osiguralo da se parametar izračunava za homogene skupove izloženosti ili rejting-kategorije proizvoda. Nadležna tijela trebala bi provjeriti primjenjuje li se taj pristup na odgovarajući način jer se njime osigurava dosljednost s izračunom parametra PD-a i svrhovita primjena formule za izračun pondera rizika. U Uredbi (EU) br. 575/2013 razlikuje se metoda procjene LGD-a za pojedinačne izloženosti u svrhu izračuna izloženosti ponderiranih rizikom od prosječnih procjena LGD-a izračunatih na razini portfelja. Za razliku od pojedinačne procjene LGD-a, donja granica LGD-a za izloženosti prema stanovništvu osigurane nekretninama, primijenjena na razini cjelokupnog portfelja, definirana je kao prosječni LGD ponderiran izloženošću. Kako bi se osigurale prikladne razine parametara rizika za izloženosti osigurane nekretninama, nadležna tijela trebala bi provjeriti primjenjuju li se donje granice LGD-a na pravilan način.

(24) Izloženosti u statusu neispunjavanja obveza koje su nakon povratka u status ispunjavanja obveza ubrzo reklasificirane u status neispunjavanja obveza trebalo bi tretirati kao izloženosti u statusu neispunjavanja obveza od samog početka nastanka statusa neispunjavanja obveza jer je najvjerojatnije da se njihova privremena reklasifikacija u status ispunjavanja obveza temeljila na nepotpunim informacijama o stvarnom položaju dužnika. Stoga postupanje s višestrukim statusima neispunjavanja obveza kao samo jednim statusom neispunjavanja obveza bolje prikazuje stvarnu povijest nastanka statusa neispunjavanja obveza. Nadležna tijela stoga bi trebala provjeriti

tretiraju li se u procjeni parametara rizika višestruki statusi neispunjavanja obveza istog dužnika u kratkom vremenskom razdoblju kao samo jedan status neispunjavanja obveza. Nadalje, kada bi se višestruke statuse neispunjavanja obveza istog dužnika tretiralo kao zasebne statuse neispunjavanja obveza, to bi moglo dovesti do znatnih pogrešaka u procjenama parametara rizika jer bi više stope statusa neispunjavanja obveza dovele do viših procjena PD-a. S druge strane, LGD bi bio podcijenjen jer bi se prvi statusi neispunjavanja obveza dužnika tretirali kao slučajevi oporavka bez povezanog gubitka, iako je institucija pretrpjela gubitak. Osim toga, zbog povezanosti procjena PD-a i LGD-a te kako bi se osigurala realistična procjena očekivanoga gubitka, tretman višestrukih statusa neispunjavanja obveza pri procjeni PD-a i LGD-a trebao bi biti dosljedan.

(25) Opseg informacija dostupnih instituciji u pogledu izloženosti u statusu neispunjavanja obveza znatno se razlikuje od opsega informacija o prihodonosnim izloženostima. Konkretno, za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza dostupna su dva dodatna činitelja rizika, odnosno vrijeme u statusu neispunjavanja obveza i realizirane naplate. Stoga procjena LGD-a provedena prije nastanka statusa neispunjavanja obveza nije dovoljna jer bi se u procjenama rizika trebali uzeti u obzir svi značajni činitelji rizika. Osim toga, za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza već je poznato kakvi su ekonomski uvjeti bili u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obveza. Nadalje, LGD za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza trebao bi odražavati zbroj očekivanih gubitaka u postojećim ekonomskim uvjetima i mogućih neočekivanih gubitaka koji bi mogli nastati u razdoblju naplate. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti je li LGD za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza („LGD u statusu neispunjavanja obveza") procijenjen izravno ili kao zbroj najbolje procjene očekivanoga gubitka („EL_{BE}") i uvećanja koje obuhvaća neočekivani gubitak koji bi mogao nastati u razdoblju naplate. Neovisno o primijenjenom pristupu, u procjeni LGD-a u statusu neispunjavanja obveza trebale bi se uzeti u obzir informacije o vremenu u statusu neispunjavanja obveza i naplatama realiziranima do trenutka procjene te razmotriti moguće pogoršanje ekonomskih uvjeta tijekom očekivanog trajanja postupka naplate.

(26) U slučaju institucija koje upotrebljavaju vlastite procjene LGD-a interni zahtjevi za upravljanje kolateralima trebali bi biti općenito usklađeni sa zahtjevima iz trećeg dijela glave II. poglavlja 4. odjeljka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013. Nadležna tijela trebala bi se usredotočiti na zahtjeve vrednovanja kolaterala i pravne sigurnosti jer je važno osigurati redovito i pouzdano vrednovanje kolaterala koje odražava stvarnu tržišnu vrijednost u trenutačnim tržišnim uvjetima. Učestalost i prirodu naknadnog vrednovanja trebalo bi prilagoditi vrsti kolaterala jer zastarjela ili netočna procjena može dovesti do podcjenjivanja rizika koji se odnosi na kreditne izloženosti. Ključno je i osigurati da kolateral ima pravni učinak i da je provediv u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti. U suprotnom bi se izloženost trebala smatrati neosiguranom. Ako se prizna u kvantifikaciji rizika, takav kolateral može dovesti do podcjenjivanja rizika.

(27) Nadležna tijela trebala bi provjeriti smatra li se za potrebe naprednog IRB pristupa, tj. ako se provode vlastite procjene LGD-a, da su davatelji jamstva prihvatljivi ako im je rejting dodijeljen u skladu s rejting-sustavom koji je odobren u skladu s IRB pristupom. I drugi davatelji jamstva mogu biti prihvatljivi ako su klasificirani kao institucija, središnja država ili središnja banka ili trgovačko društvo koje ima kreditnu procjenu VIPKR-a i ako jamstvo ispunjava zahtjeve iz trećeg dijela glave II. poglavlja 4. odjeljka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013, koji se primjenjuju i na standardizirani pristup.

(28) Pri procjeni procesa raspoređivanja izloženosti u kategorije trebalo bi utvrditi posebne zahtjeve za provjeru koju nadležna tijela provode za raspoređivanje izloženosti u kategoriju izloženosti prema stanovništvu zbog povlaštenog tretmana takvih izloženosti u smislu izračuna iznosa izloženosti ponderiranih rizikom. Neke kategorije izloženosti definirane su na temelju karakteristika transakcije, a druge na temelju vrste dužnika. Tako mogu postojati izloženosti koje ispunjavaju kriterije više od jedne kategorije izloženosti. Nadležna tijela stoga bi trebala provjeriti primjenjuje li institucija ispravan redoslijed klasificiranja kako bi se osiguralo dosljedno i nedvosmisleno raspoređivanje izloženosti u kategorije izloženosti.

(29) Nadležna tijela trebala bi provjeriti uzimaju li se rezultati testiranja otpornosti na stres u obzir u postupcima upravljanja rizicima i kapitalom jer se uključivanjem tih rezultata u procese donošenja odluke osigurava da se scenariji i njihov učinak na kapitalne zahtjeve osmišljavaju i primjenjuju na smislen način te da se pri upravljanju institucijom uzimaju u obzir aspekti kapitalnih zahtjeva koji se odnose na budućnost.

(30) Institucije koje upotrebljavaju vlastite procjene LGD-a i konverzijskih faktora trebale bi za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva izračunati efektivno dospijeće izloženosti u skladu s IRB pristupom. U slučaju obnovljivih izloženosti institucija je izložena riziku u razdoblju duljem od datuma otplate tekućeg povlačenja sredstava jer dužnik može ponovno povući dodatne iznose. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti da se izračun efektivnog dospijeća obnovljivih izloženosti temelji na datumu isteka proizvoda.

(31) Razliku između iznosa očekivanoga gubitka, s jedne strane, i ispravaka vrijednosti za kreditni rizik, dodatnih vrijednosnih usklađenja i ostalih smanjenja regulatornog kapitala („manjak pri primjeni IRB pristupa”), s druge strane, trebalo bi na agregiranoj razini zasebno izračunati za portfelj izloženosti u statusu neispunjavanja obveza i za portfelj izloženosti koje nisu u statusu neispunjavanja obveza. Odvajanje izloženosti u statusu neispunjavanja obveza od izloženosti u statusu ispunjavanja obveza potrebno je kako bi se osiguralo da se negativni iznosi dobiveni izračunom za portfelj u statusu neispunjavanja obveza ne upotrebljavaju za prijeboj pozitivnih iznosa dobivenih izračunom za portfelj izloženosti koje nisu u statusu neispunjavanja obveza. Osim toga, ukupni je izračun u skladu s općim konceptom regulatornog kapitala prema kojem bi regulatorni kapital trebao biti u potpunosti dostupan za pokrivanje neočekivanih gubitaka u slučaju insolventnosti institucije. Budući da su iznosi ispravaka vrijednosti za kreditni rizik, dodatnih vrijednosnih usklađenja i ostalih smanjenja regulatornog kapitala uključenih u izračun manjka pri primjeni IRB pristupa već odbijeni od regulatornog kapitala kako bi se pokrili očekivani gubici („EL”), njihov višak u ukupnom EL-u u potpunosti je dostupan za pokrivanje gubitaka utvrđenih za sve izloženosti u statusu neispunjavanja obveza. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti jesu li prilagodbe regulatornog kapitala na temelju manjka pri primjeni IRB pristupa pravilno izračunate i primijenjene.

(32) Nepouzdani, netočni, nepotpuni ili zastarjeli podaci mogu dovesti do pogrešaka u procjeni rizika i izračunu kapitalnih zahtjeva. Nadalje, kada se upotrebljavaju u postupcima upravljanja rizicima institucije, takvi podaci mogu dovesti i do loših odluka o kreditima i upravljanju. Kako bi se osigurala pouzdanost i visoka kvaliteta podataka, infrastruktura i postupci prikupljanja i pohrane podataka trebali bi biti dobro dokumentirani i sadržavati potpun opis obilježja i izvora podataka kako bi se osigurala njihova pravilna upotreba u internim procesima i procesima izračuna kapitalnih zahtjeva. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti kvalitetu i dokumentiranje podataka upotrijebljenih u postupku procjene parametara rizika, raspoređivanju izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti te u izračunu kapitalnih zahtjeva.

(33) Kvaliteta podataka te točnost procjene rizika i izračuna kapitalnih zahtjeva uvelike ovise o pouzdanosti IT sustava koji se upotrebljavaju u primjeni IRB pristupa. Nadalje, kontinuitet i dosljednost postupaka upravljanja rizicima i izračuna kapitalnih zahtjeva mogu se osigurati samo ako su IT sustavi koji se upotrebljavaju u te svrhe sigurni, zaštićeni i pouzdani te ako je IT infrastruktura dovoljno stabilna. Stoga nadležna tijela trebaju provjeriti pouzdanost IT sustava institucije i stabilnost IT infrastrukture.

(34) Nadležna tijela trebala bi provjeriti upotrebljavaju li se, u mjeri u kojoj je to moguće, nepreklapajuće opservacije povrata za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja za razvoj i validaciju internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja. Nepreklapajuće opservacije omogućuju veću kvalitetu predviđanja jer je svaka opservacija jednako važna i jer te opservacije nisu blisko povezane.

(35) Za primjenu IRB pristupa potrebno je odobrenje nadležnih tijela, a sve se značajne promjene tog pristupa moraju odobriti. Stoga bi nadležna tijela trebala provjeriti osigurava li se internim procesom upravljanja, a posebno internim procesom odobravanja takvih promjena, uvođenje samo promjena koje su u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 i Delegiranom uredbom (EU) br. 529/2014 te, u tom kontekstu, dosljednost klasifikacije promjena kako bi se izbjegla regulatorna arbitraža.

(36) Odredbe ove Uredbe usko su povezane jer se sve odnose na aspekte metodologije procjene koje nadležna tijela trebaju primjenjivati kada procjenjuju ispunjava li institucija zahtjeve za primjenu IRB pristupa. Kako bi se osigurala međusobna usklađenost odredaba, koje bi istodobno trebale stupiti na snagu, te kako bi se osobama na koje se te odredbe primjenjuju omogućio cjelovit pregled i koordiniran pristup tim odredbama, poželjno je sve regulatorne tehničke standarde koji se odnose na metodologiju procjene IRB pristupa propisanu Uredbom (EU) br. 575/2013 objediniti u jednoj uredbi.

(37) Ova se Uredba temelji na nacrtu regulatornih tehničkih standarda koji je Komisiji dostavilo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo.

(38) Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo provelo je otvoreno javno savjetovanje o nacrtu regulatornih tehničkih standarda na kojem se temelji ova Uredba, analiziralo je moguće povezane troškove i koristi te zatražilo mišljenje Interesne skupine za bankarstvo osnovane u skladu s člankom 37. Uredbe (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]),

DONIJELA JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE 1.

Opće odredbe o metodologiji procjene

Članak 1.

Procjena usklađenosti sa zahtjevima za primjenu pristupa zasnovanog na internim rejting-sustavima

1. Nadležna tijela primjenjuju ovu Uredbu za procjenu usklađenosti institucije sa zahtjevima za primjenu pristupa zasnovanog na internim rejting-sustavima („IRB pristup”) kako slijedi:

(a) za potrebe procjene prvih zahtjeva za odobrenje primjene IRB pristupa predviđenih člankom 144. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju sve odredbe ove Uredbe;

(b) za potrebe procjene zahtjeva za odobrenje proširenja IRB pristupa u skladu s odobrenim planom za postupno uvođenje predviđenim člankom 148. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju poglavlja 4., 5., 7. i 8. te sve druge dijelove ove Uredbe koji su relevantni za taj zahtjev;

(c) za potrebe procjene zahtjeva za prethodno odobrenje izmjena iz članka 143. stavka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju sve dijelove ove Uredbe koji su relevantni za te izmjene;

(d) za potrebe procjene izmjena rejting-sustava i pristupa internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja o kojima je dostavljena obavijest u skladu s člankom 143. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju sve dijelove ove Uredbe koji su relevantni za te izmjene;

(e) za potrebe kontinuirane provjere primjene IRB pristupa u skladu s člankom 101. Direktive 2013/36/EU nadležna tijela primjenjuju sve dijelove ove Uredbe koji su relevantni za tu provjeru;

(f) za potrebe procjene zahtjeva za odobrenje za povratak na primjenu manje sofisticiranih pristupa u skladu s člankom 149. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju članke od 6. do 8. ove Uredbe.

([4]) Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Osim kriterija utvrđenih u odredbama ove Uredbe navedenima u stavku 1., nadležna tijela provjeravaju sve ostale relevantne kriterije potrebne za procjenu usklađenosti sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa.

Članak 2.

Metode koje primjenjuju nadležna tijela

1. Za potrebe procjene prvih zahtjeva za odobrenje primjene IRB pristupa nadležna tijela primjenjuju sve obvezne metode navedene u ovoj Uredbi. Mogu primjenjivati i druge metode navedene u ovoj Uredbi u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

2. Za potrebe procjene zahtjeva za odobrenje proširenja IRB pristupa u skladu s planom za postupno uvođenje nadležna tijela primjenjuju sve obvezne metode iz poglavlja 4., 5., 7. i 8. Mogu primjenjivati i druge metode navedene u ovoj Uredbi u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

3. Za potrebe procjene zahtjeva za prethodno odobrenje izmjena IRB pristupa nadležna tijela preispituju dokumentaciju o izmjenama koju su institucije dužne dostaviti u skladu s člankom 8. Delegirane uredbe (EU) br. 529/2014. Mogu primjenjivati i sve metode navedene u ovoj Uredbi u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

4. Za potrebe procjene izmjena rejting-sustava i pristupa internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja o kojima je dostavljena obavijest nadležna tijela preispituju dokumentaciju o izmjenama koju su institucije dužne dostaviti u skladu s člankom 8. Delegirane uredbe (EU) br. 529/2014 i mogu primjenjivati sve metode navedene u ovoj Uredbi u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

5. Za potrebe kontinuirane provjere primjene IRB pristupa nadležna tijela mogu primjenjivati sve metode navedene u ovoj Uredbi u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

6. Za potrebe procjene zahtjeva za povratak na primjenu manje sofisticiranih pristupa nadležna tijela mogu primjenjivati sve metode iz poglavlja 2. ove Uredbe u skladu sa stavkom 7. i sve druge metode u skladu sa stavkom 8.

7. Ako je ovom Uredbom predviđena neobvezna primjena metoda, nadležna tijela mogu primjenjivati bilo koju od tih metoda koja je prikladna i primjerena vrsti, veličini i stupnju složenosti poslovne i organizacijske strukture institucije, uzimajući u obzir:

(a) značajnost vrsta izloženosti obuhvaćenih rejting-sustavima;

(b) složenost rejting-modela i parametara rizika i njihove primjene.

8. Osim metoda navedenih u ovoj Uredbi, nadležna tijela mogu primjenjivati i druge metode koje su prikladne i primjerene vrsti, veličini i stupnju složenosti poslovne i organizacijske strukture institucije ako je to potrebno za procjenu usklađenosti sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa.

9. Pri primjeni metoda navedenih u ovoj Uredbi nadležna tijela mogu uzeti u obzir rezultate nedavnih procjena koje su provela sama ili koje su provela druga nadležna tijela ako te procjene ispunjavaju oba sljedeća uvjeta:

(a) procjena se u cijelosti ili djelomično temeljila na obveznim metodama;

(b) predmet procjene bio je isti ili sličan rejting-sustav u istoj kategoriji izloženosti.

Članak 3.

Kvaliteta dokumentacije

1. Kako bi provjerila ispunjava li institucija zahtjev u pogledu dokumentacije iz članka 144. stavka 1. točke (e) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju ispunjava li dokumentacija rejting-sustava kako je definiran u članku 142. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 („rejting-sustavi") sljedeće uvjete:

(a) dovoljno je detaljna i točna da se može učinkovito koristiti;

(b) odobrena je na primjerenoj razini rukovodstva institucije;

(c) u svakom dokumentu sadržava barem zapis o vrsti dokumenta, autoru, osobi koja ga je pregledala, osobi koja ga je odobrila, vlasniku, datumima izrade i odobrenja, broju verzije i povijesti izmjena dokumenta;

(d) omogućuje trećim stranama da ispitaju i potvrde funkcioniranje rejting-sustava te posebno da ispitaju i potvrde sljedeće:

   i. dokumentacija o dizajnu rejting-sustava dovoljno je detaljna kako bi trećim stranama omogućila razumijevanje razloga za odabir svih aspekata rejting-sustava, među ostalim pretpostavki, matematičkih formula i, u slučaju stručne prosudbe, odluka, te procedura za razvoj rejting-sustava;

   ii. dokumentacija rejting-sustava dovoljno je detaljna kako bi trećim stranama omogućila da razumiju funkcioniranje, ograničenja i ključne pretpostavke svakog rejting-modela i svakog parametra rizika te da ponove razvoj modela;

   iii. dokumentacija rejting-procesa dovoljno je detaljna kako bi trećim stranama omogućila da razumiju metodu raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti i njihovo stvarno raspoređivanje u rejting-kategorije ili skupove izloženosti te ponove proces raspoređivanja.

2. Za potrebe stavka 1. nadležno tijelo provjerava ima li institucija politike kojima su utvrđeni posebni standardi za dokumentaciju kojima se osigurava sljedeće:

(a) interna dokumentacija dovoljno je detaljna i točna;

(b) određene osobe ili jedinice dužne su osigurati da dokumentacija bude potpuna, dosljedna, točna, ažurirana, odobrena kao primjerena te zaštićena;

(c) institucija prikladno dokumentira svoje politike, procedure i metodologije povezane s primjenom IRB pristupa.

Članak 4.

Sudjelovanje trećih strana

1. Kako bi procijenilo usklađenost sa zahtjevom iz članka 144. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 da rejting-sustavi budu zadovoljavajući i dosljedni, ako je institucija trećoj strani delegirala zadaće, aktivnosti ili funkcije povezane s dizajnom, uvođenjem i validacijom svojih rejting-sustava ili je od treće strane kupila rejting-sustav ili podatke iz zajedničkog skupa podataka, nadležno tijelo provjerava otežava li to delegiranje ili kupnja primjenu ove Uredbe i provjerava:

(a) sudjeluje li više rukovodstvo institucije definirano u članku 3. stavku 1. točki 9. Direktive 2013/36/EU („više rukovodstvo") te upravljačko tijelo institucije ili odbor koji je to upravljačko tijelo imenovalo aktivno u nadzoru i donošenju odluka o zadaćama, aktivnostima ili funkcijama delegiranima trećoj strani ili o rejting-sustavima nabavljenima od trećih strana;

(b) poznaje li i razumije li osoblje institucije u dovoljnoj mjeri zadaće, aktivnosti ili funkcije koje su delegirane trećim stranama te strukturu podataka i rejting-sustava nabavljenih od trećih strana;

(c) je li osiguran kontinuitet eksternaliziranih funkcija ili procesa, među ostalim izradom primjerenih planova za nepredvidive situacije;

(d) jesu li unutarnja revizija ili druge vrste kontrole zadaća, aktivnosti i funkcija delegiranih trećim stranama ograničeni ili spriječeni sudjelovanjem treće strane;

(e) je li nadležnom tijelu omogućen puni pristup svim relevantnim informacijama.

2. Ako je u zadaće razvoja rejting-sustava i procjene rizika za instituciju uključena treća strana, nadležno tijelo provjerava:

(a) jesu li ispunjeni zahtjevi iz stavka 1. točaka od (a) do (e);

(b) obavlja li dotična treća strana aktivnosti validacije povezane s tim rejting-sustavima i provodi li te procjene rizika;

(c) dostavlja li treća strana instituciji informacije potrebne za obavljanje tih aktivnosti validacije.

3. Ako se za potrebe razvoja rejting-sustava i procjene parametara rizika institucija koristi podacima iz zajedničkog skupa podataka više institucija, a treća strana razvija rejting-sustav, ta treća strana može instituciji pomoći u njezinim aktivnostima validacije obavljanjem onih zadaća validacije za koje je potreban pristup podacima iz zajedničkog skupa podataka.

4. Za potrebe primjene stavaka 1., 2. i 3. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju sporazume s trećom stranom i druge relevantne dokumente u kojima su navedene zadaće treće strane;

(b) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja institucije ili treće strane kojoj je delegirana zadaća, aktivnost ili funkcija ili obavljaju razgovor s njima;

(c) pribavljaju pisane izjave od višeg rukovodstva ili upravljačkog tijela institucije ili treće strane kojoj je delegirana zadaća, aktivnost ili funkcija ili od odbora institucije koji je imenovalo upravljačko tijelo ili obavljaju razgovor s njima;

(d) prema potrebi provjeravaju druge relevantne dokumente institucije ili treće strane.

Članak 5.

Privremena neusklađenost sa zahtjevima za primjenu IRB pristupa

Za potrebe primjene članka 146. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležno tijelo:

(a) provjerava je li plan institucije za pravodobno ponovno uspostavljanje usklađenosti dovoljan za otklanjanje neusklađenosti i jesu li utvrđeni rokovi razumni, uzimajući u obzir sve sljedeće navedeno:

   i. značajnost neusklađenosti;

   ii. opseg mjera potrebnih za ponovno uspostavljanje usklađenosti;

   iii. sredstva kojima institucija raspolaže;

(b) redovito prati napredak u provedbi plana institucije za pravodobno ponovno uspostavljanje usklađenosti;

(c) primjenom metodologija procjene iz ove Uredbe provjerava usklađenost institucije s relevantnim zahtjevima nakon provedbe plana.

POGLAVLJE 2.

Metodologija procjene planova za postupno uvođenje i trajnog izuzeća od primjene standardiziranog pristupa

Članak 6.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija uvjete za primjenu IRB pristupa iz članka 148. Uredbe (EU) br. 575/2013 i uvjete za trajno izuzeće od primjene IRB pristupa iz članka 150. te uredbe, nadležna tijela provjeravaju oboje od navedenoga:

(a) jesu li početno pokriće i plan institucije za postupno uvođenje IRB pristupa prikladni, u skladu s člankom 7.;

(b) jesu li kategorije izloženosti, vrste izloženosti ili poslovne jedinice u kojima se primjenjuje standardizirani pristup prihvatljive za trajno izuzeće od primjene IRB pristupa.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju plan institucije za postupno uvođenje IRB pristupa;

(b) provjeravaju relevantne interne politike i procedure institucije, uključujući metode izračuna udjela izloženosti za koje bi se postupno uveo IRB pristup i izloženosti na koje bi se primjenjivalo trajno izuzeće od primjene IRB pristupa;

(c) provjeravaju uloge i odgovornosti jedinica i upravljačkih tijela uključenih u raspoređivanje pojedinačnih izloženosti prema IRB pristupu ili prema standardiziranom pristupu;

(d) provjeravaju relevantne zapisnike sa sastanaka internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(e) provjeravaju relevantne nalaze funkcije unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(f) provjeravaju relevantne izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom revizija;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela mogu:

(a) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji se upotrebljavaju u procesu raspoređivanja pojedinačnih izloženosti prema IRB pristupu ili prema standardiziranom pristupu;

(b) provesti ispitivanje uzoraka i provjeriti dokumente povezane s karakteristikama dužnika te odobravanjem i obnavljanjem plasmana uključenih u uzorak;

(c) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 7.

Postupno uvođenje IRB pristupa

1. Pri procjeni početnog pokrića i plana institucije za postupno uvođenje IRB pristupa u skladu s člankom 148. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) obuhvaća li plan za postupno uvođenje barem sljedeće:

i. specifikaciju opsega primjene svakog rejting-sustava i vrsta izloženosti koje se ocjenjuju s pomoću svakog pojedinog rejting-modela;

ii. planirane datume primjene IRB pristupa za svaku vrstu izloženosti;

iii. informacije o ukupnim vrijednostima izloženosti u trenutku procjene i iznosima izloženosti ponderiranima rizikom izračunatima u skladu s pristupom primijenjenim u trenutku procjene na svaku vrstu izloženosti;

(b) obuhvaća li plan za postupno uvođenje sve izloženosti institucije i, prema potrebi, njezina matičnog društva te sve izloženosti društava kćeri institucije, osim ako se izloženosti procjenjuju u skladu s člankom 8.;

(c) planira li se uvođenje u skladu s člankom 148. stavkom 1. drugim i trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 575/2013;

(d) ako je instituciji odobrena primjena IRB pristupa za sve kategorije izloženosti, primjenjuje li IRB pristup na izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, osim u slučajevima navedenima u članku 148. stavku 5. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(e) jesu li redoslijed i rokovi za uvođenje IRB pristupa određeni na temelju stvarnih mogućnosti institucije, uzimajući u obzir raspoloživost podataka, rejting-sustave i razdoblja stjecanja iskustva iz članka 145. Uredbe (EU) br. 575/2013, i koriste li se selektivno u svrhu postizanja smanjenih kapitalnih zahtjeva;

(f) daje li se redoslijedom uvođenja IRB pristupa prednost uvođenju tog pristupa za kreditne izloženosti povezane s osnovnom djelatnošću institucije;

(g) je li određen konačan rok za uvođenje IRB pristupa za svaku vrstu izloženosti i poslovne jedinice i je li taj rok razuman s obzirom na prirodu i opseg aktivnosti institucije.

2. Nadležna tijela utvrđuju je li rok iz stavka 1. točke (g) razuman na temelju svega sljedećeg navedenog:

(a) složenosti poslovanja institucije, među ostalim poslovanja matičnog društva i njegovih društava kćeri;

(b) broja poslovnih jedinica i poslovnih linija institucije te, prema potrebi, njezina matičnog društva i društava kćeri;

(c) broja i složenosti rejting-sustava koje trebaju uvesti svi subjekti obuhvaćeni planom za postupno uvođenje;

(d) planova za uvođenje rejting-sustava u društvima kćerima u trećim zemljama u kojima postoje znatne pravne ili druge poteškoće u odobravanju IRB modela;

(e) dostupnosti točnih, primjerenih i potpunih vremenskih serija;

(f) operativne sposobnosti institucije za razvoj i uvođenje rejting-sustava;

(g) prethodnog iskustva institucije u upravljanju određenim vrstama izloženosti.

3. Kada procjenjuju usklađenost institucije s planom za postupno uvođenje IRB pristupa koji su odobrila u skladu s člankom 148. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela mogu smatrati izmjene redoslijeda i rokova primjerenima samo ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uvjeta:

(a) znatno se izmijenilo poslovno okruženje, posebno u smislu izmjene strategije, spajanja i stjecanja;

(b) znatno su se izmijenili relevantni regulatorni zahtjevi;

(c) nadležno tijelo ili funkcija unutarnje revizije ili validacije utvrdili su značajne slabosti u rejting-sustavima;

(d) elementi iz stavka 2. znatno su se izmijenili ili bilo koji od elemenata iz stavka 2. nije na odgovarajući način uzet u obzir u odobrenom planu za postupno uvođenje IRB pristupa.

Članak 8.

Uvjeti za trajno izuzeće od primjene IRB pristupa

1. Pri procjeni usklađenosti institucije s uvjetima za trajno izuzeće od primjene standardiziranog pristupa u odnosu na izloženosti iz članka 150. stavka 1. točaka (a) i (b) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) procjenjuje li institucija i uzima li u obzir raspoloživost podataka iz vanjskih izvora za reprezentativne druge ugovorne strane;

(b) procjenjuje li se trošak institucije za razvoj rejting-sustava za druge ugovorne strane u relevantnoj kategoriji izloženosti na temelju veličine institucije te prirode i opsega njezinih aktivnosti;

(c) procjenjuje li se operativna sposobnost institucije za razvoj i uvođenje rejting-sustava na temelju prirode i opsega aktivnosti institucije.

2. Pri procjeni usklađenosti institucije s uvjetima za trajno izuzeće od primjene standardiziranog pristupa u odnosu na izloženosti iz članka 150. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju je li institucija provjerila i uzela u obzir barem jedno od sljedećeg:

(a) jesu li izloženosti, uključujući broj portfelja i poslovnih linija kojima se zasebno upravlja, dovoljno homogene da omoguće razvoj stabilnog i pouzdanog rejting-sustava;

(b) je li iznos izloženosti ponderiran rizikom izračunan u skladu sa standardiziranim pristupom znatno viši od očekivanog iznosa izloženosti ponderiranog rizikom izračunatog u skladu s IRB pristupom;

(c) odnose li se izloženosti na poslovnu jedinicu ili poslovnu liniju institucije koju se planira obustaviti;

(d) uključuju li izloženosti portfelje koji podliježu proporcionalnoj konsolidaciji društava kćeri u djelomičnom vlasništvu u skladu s člankom 18. Uredbe (EU) br. 575/2013.

3. Pri procjeni usklađenosti institucije s uvjetima za trajno izuzeće od primjene standardiziranog pristupa nadležna tijela provjeravaju prati li institucija redovito usklađenost sa zahtjevima iz članka 150. Uredbe (EU) br. 575/2013.

POGLAVLJE 3.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA FUNKCIJU VALIDACIJE INTERNIH PROCJENA I INTERNOG UPRAVLJANJA TE NADZOR INSTITUCIJE

ODJELJAK 1.

Opće odredbe

Članak 9.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjeve koji se odnose na interno upravljanje, uključujući one koji se odnose na više rukovodstvo i upravljačko tijelo, interno izvještavanje, kontrolu kreditnog rizika i unutarnju reviziju, nadzor i validaciju, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) pouzdanost sustava, mehanizama i procesa validacije rejting-sustava institucije i primjerenost osoblja odgovornog za validaciju („funkcija validacije”) u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkama (c) i (f), člankom 174. točkom (d), člankom 185. i člankom 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu sljedećeg:

i. neovisnosti funkcije validacije, u skladu s člankom 10.;

ii. cjelovitosti i učestalosti primjene procesa validacije, u skladu s člankom 11.;

iii. prikladnosti metoda i procedura funkcije validacije, u skladu s člankom 12.;

iv. pouzdanosti procesa izvještavanja i procesa za uzimanje u obzir zaključaka, nalaza i preporuka validacije u skladu s člankom 13.;

(b) interno upravljanje i nadzor institucije, uključujući jedinicu za kontrolu kreditnog rizika i unutarnju reviziju institucije, kako je navedeno u člancima 189., 190. i 191. Uredbe (EU) br. 575/2013, u pogledu sljedećeg:

i. uloge višeg rukovodstva i upravljačkog tijela, u skladu s člankom 14.;

ii. izvještavanja rukovodstva, u skladu s člankom 15.;

iii. jedinice za kontrolu kreditnog rizika, u skladu s člankom 16.;

iv. unutarnje revizije, u skladu s člankom 17.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike i procedure institucije;

(b) provjeravaju relevantne zapisnike sa sastanaka internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(c) provjeravaju relevantne izvještaje o rejting-sustavima te sve zaključke i odluke donesene na temelju tih izvještaja;

(d) provjeravaju relevantne izvještaje o aktivnostima funkcija kontrole kreditnog rizika, unutarnje revizije, nadzora i validacije koje priprema osoblje odgovorno za svaku od tih funkcija ili bilo koja druga kontrolna funkcija institucije te zaključke, nalaze i preporuke tih funkcija;

(e) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za procjenu funkcije validacije, osim metoda iz stavka 2., nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju uloge i odgovornosti svih članova osoblja uključenih u funkciju validacije;

(b) provjeravaju prikladnost i primjerenost godišnjeg plana rada u području validacije;

(c) provjeravaju priručnike za validaciju koje upotrebljava funkcija validacije;

(d) provjeravaju proces kategorizacije nalaza i relevantnih preporuka prema njihovoj značajnosti;

(e) provjeravaju dosljednost zaključaka, nalaza i preporuka funkcije validacije;

(f) provjeravaju ulogu funkcije validacije u internoj proceduri odobravanja rejting-sustava i sve povezane izmjene;

(g) provjeravaju akcijski plan za svaku relevantnu preporuku kako je odobren na primjerenoj razini rukovodstva i rezultate njegove provedbe.

4. Za procjenu jedinice za kontrolu kreditnog rizika iz članka 144. stavka 1. točke (c) i članka 190. Uredbe (EU) br. 575/2013, uz zahtjeve iz stavka 2., nadležna tijela primjenjuju i sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju uloge i odgovornosti svih relevantnih članova osoblja i višeg rukovodstva jedinice za kontrolu kreditnog rizika;

(b) provjeravaju relevantne izvještaje koje su jedinica za kontrolu kreditnog rizika i više rukovodstvo podnijeli upravljačkom tijelu ili odboru koje je imenovalo to tijelo.

5. Za procjenu unutarnje revizije ili druge usporedive neovisne jedinice koja obavlja poslove revizije iz članka 191. Uredbe (EU) br. 575/2013, uz zahtjeve iz stavka 2., nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne uloge i odgovornosti svih relevantnih članova osoblja koji sudjeluju u unutarnjoj reviziji;

(b) provjeravaju prikladnost i primjerenost godišnjeg plana rada u području unutarnje revizije;

(c) provjeravaju relevantne revizijske priručnike i programe rada te nalaze i preporuke uključene u relevantne izvještaje o reviziji;

(d) provjeravaju akcijski plan za svaku relevantnu preporuku kako je odobren na primjerenoj razini rukovodstva i rezultate njegove provedbe.

6. Osim primjene metoda navedenih u stavku 2., nadležna tijela mogu provjeriti druge relevantne dokumente institucije za potrebe provjere iz stavka 1.

ODJELJAK 2.

Metodologija za procjenu funkcije validacije

Članak 10.

Neovisnost funkcije validacije

1. Pri procjeni neovisnosti funkcije validacije za potrebe članka 144. stavka 1. točke (f), članka 174. točke (d), članka 185. i članka 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju ispunjava li jedinica odgovorna za funkciju validacije ili, ako nema zasebne jedinice nadležne samo za funkciju validacije, osoblje koje obavlja funkciju validacije sve sljedeće uvjete:

(a) funkcija validacije neovisna je o osoblju i upravljačkoj funkciji koji su odgovorni za odobravanje ili obnavljanje plasmana i za dizajn ili razvoj modela;

(b) osoblje koje obavlja funkciju validacije razlikuje se od osoblja odgovornog za dizajn i razvoj rejting-sustava te od osoblja odgovornog za funkciju kontrole kreditnog rizika;

(c) izravno odgovara višem rukovodstvu.

2. Za potrebe stavka 1., ako je jedinica odgovorna za funkciju validacije organizacijski odvojena od jedinice za kontrolu kreditnog rizika i ako svaka jedinica odgovara različitim članovima višeg rukovodstva, nadležna tijela provjeravaju sljedeće:

(a) ima li funkcija validacije prikladne resurse za obavljanje svojih zadaća, uključujući iskusno i kvalificirano osoblje;

(b) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za funkciju validacije povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na kontrolu kreditnog rizika ili na odobravanje ili obnavljanje plasmana.

3. Za potrebe stavka 1., ako je jedinica odgovorna za funkciju validacije organizacijski odvojena od jedinice za kontrolu kreditnog rizika, a obje jedinice odgovaraju istom članu višeg rukovodstva, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) ima li funkcija validacije prikladne resurse za obavljanje svojih zadaća, uključujući iskusno i kvalificirano osoblje;

(b) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za funkciju validacije povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na kontrolu kreditnog rizika ili na odobravanje ili obnavljanje plasmana;

(c) je li uspostavljen proces donošenja odluka kojim se osigurava da više rukovodstvo institucije na odgovarajući način uzima u obzir zaključke, nalaze i preporuke funkcije validacije;

(d) vrši li se neprimjeren utjecaj na zaključke, nalaze i preporuke funkcije validacije;

(e) donose li se i provode li se pravodobno sve potrebne korektivne mjere za uzimanje u obzir zaključaka, nalaza i preporuka funkcije validacije;

(f) procjenjuje li redovito unutarnja revizija ispunjavanje uvjeta iz točaka od (a) do (e).

4. Za potrebe stavka 1., ako nema zasebne jedinice odgovorne za funkciju validacije, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) ima li funkcija validacije prikladne resurse za obavljanje svojih zadaća, uključujući iskusno i kvalificirano osoblje;

(b) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za funkciju validacije povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na kontrolu kreditnog rizika ili na odobravanje ili obnavljanje plasmana;

(c) je li uspostavljen proces donošenja odluka kojim se osigurava da više rukovodstvo institucije na odgovarajući način uzima u obzir zaključke, nalaze i preporuke funkcije validacije;

(d) vrši li se neprimjeren utjecaj na zaključke, nalaze i preporuke funkcije validacije;

(e) donose li se i provode li se pravodobno sve potrebne korektivne mjere za uzimanje u obzir zaključaka, nalaza i preporuka funkcije validacije;

(f) procjenjuje li redovito unutarnja revizija ispunjavanje uvjeta iz točaka od (a) do (e);

(g) postoji li djelotvorna podjela između osoblja koje obavlja funkciju validacije i osoblja koje obavlja druge zadaće;

(h) je li institucija globalna ili druga sistemski važna institucija u smislu članka 131. Direktive 2013/36/EU.

5. Pri procjeni neovisnosti funkcije validacije nadležna tijela procjenjuju i jesu li odluke institucije u pogledu organizacije funkcije validacije iz stavaka 2., 3. i 4. prikladne s obzirom na prirodu, veličinu i opseg institucije te složenost rizika svojstvenih njezinu poslovnom modelu.

Članak 11.

Cjelovitost i učestalost procesa validacije

1. Pri procjeni cjelovitosti funkcije validacije za potrebe zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (f), članka 174. točke (d), članka 185. i članka 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li institucija utvrdila i dokumentirala cijeli proces validacije za sve rejting-sustave;

(b) provodi li institucija s primjerenom učestalosti proces validacije iz točke (a).

2. Pri procjeni cjelovitosti procesa validacije iz stavka 1. točke (a) nadležna tijela provjeravaju:

(a) provjerava li funkcija validacije kritički sve aspekte specifikacije internih rejtinga i parametara rizika, uključujući procedure za prikupljanje i pročišćavanje podataka, odabir metodologije i strukture modela, te proces odabira varijabli;

(b) preispituje li funkcija validacije prikladnost primjene internih rejtinga i parametara rizika u IT sustavima te dosljednost primjene definicija rejting-kategorija i skupova izloženosti u svim odjelima i zemljopisnim područjima institucije;

(c) preispituje li funkcija validacije učinkovitost rejting-sustava uzimajući u obzir barem diferencijaciju i kvantifikaciju rizika, stabilnost internih rejtinga i parametara rizika te specifikaciju modela;

(d) preispituje li funkcija validacije sve izmjene koje se odnose na interne rejtinge i parametre rizika te značajnost tih izmjena u skladu s Delegiranom uredbom (EU) br. 529/2014 te primjenjuje li dosljedno vlastite zaključke, nalaze i preporuke.

3. Kada procjenjuju provodi li se proces validacije iz stavka 1. točke (b) dovoljno često, nadležna tijela provjeravaju provodi li se taj proces redovito za sve rejting-sustave institucije u skladu s godišnjim planom rada i:

(a) provode li se najmanje jednom godišnje za sve rejting-sustave procesi propisani člankom 185. točkom (b) i člankom 188. točkom (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 („retroaktivno testiranje”);

(b) provodi li se najmanje jednom godišnje za rejting-sustave koji se primjenjuju na značajne vrste izloženosti provjera učinkovitosti rejting-sustava iz stavka 2. točke (c).

4. Ako institucija zatraži odobrenje za primjenu internih rejtinga i parametara rizika rejting-sustava ili odobrenje za značajne izmjene internih rejtinga i parametara rizika rejting-sustava, nadležna tijela provjeravaju je li institucija provela validaciju iz stavka 2. točaka (a), (b) i (c) prije nego što se rejting-sustav upotrijebi za izračun kapitalnih zahtjeva i za potrebe internog upravljanja rizicima.

Članak 12.

Prikladnost metoda i procedurâ funkcije validacije

Pri procjeni prikladnosti metoda i procedura validacije za potrebe zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (f), članka 174. točke (d), članka 185. i članka 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju omogućuje li se tim metodama i procedurama dosljedna i smislena procjena učinkovitosti internog rejting-sustava i sustava procjene rizika te provjeravaju:

(a) jesu li metode i procedure validacije primjerene za procjenu točnosti i dosljednosti rejting-sustava;

(b) jesu li metode i procedure validacije primjerene vrsti, stupnju složenosti i opsegu primjene rejting-sustava institucije i dostupnosti podataka;

(c) jesu li u metodama i procedurama validacije jasno određeni ciljevi, standardi i ograničenja validacije, opisani svi validacijski testovi, skupovi podataka i procesi pročišćavanja podataka, utvrđeni izvori podataka i referentna razdoblja te fiksni ciljevi i dopuštena odstupanja za definirane pokazatelje za početnu odnosno redovitu validaciju;

(d) primjenjuju li se primijenjene metode validacije dosljedno tijekom vremena, a posebno provedena testiranja, referentni skup podataka koji se upotrebljava za validaciju i odgovarajuće pročišćavanje podataka;

(e) uključuju li metode validacije retroaktivno testiranje i uspoređivanje s referentnim vrijednostima u skladu s člankom 185. točkom (c) i člankom 188. točkom (d) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(f) uzima li se metodama validacije, posebno u pogledu procjene PD-a, u obzir način na koji se u internim rejtinzima i parametrima rizika vodi računa o poslovnim ciklusima i sličnim promjenama u gospodarskom okružju koje su utjecale na nastanak statusa neispunjavanja obveza.

Članak 13.

Pouzdanost procesa izvještavanja i procesa za uzimanje u obzir zaključaka, nalaza i preporuka validacije

Pri procjeni pouzdanosti procesa izvještavanja i procesa za uzimanje u obzir zaključaka, nalaza i preporuka validacije, za potrebe zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (f), članka 174. točke (d), članka 185. i članka 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) utvrđuju li se i opisuju li se u izvještajima o validaciji primijenjene metode validacije, provedena testiranja, upotrijebljeni referentni skup podataka i odgovarajući procesi pročišćavanja podataka te navode li se u izvještajima rezultati tih testiranja, zaključci validacije, nalazi i odgovarajuće preporuke;

(b) priopćavaju li se zaključci, nalazi i preporuke iz izvještaja o validaciji izravno višem rukovodstvu i upravljačkom tijelu institucije ili odboru koji je ono imenovalo;

(c) odražavaju li se zaključci, nalazi i preporuke iz izvještaja o validaciji u izmjenama i poboljšanjima dizajna internih rejtinga i procjena rizika, među ostalim u situacijama opisanima u prvoj rečenici članka 185. točke (e) i članka 188. točke (e) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(d) odvija li se proces donošenja odluka institucije na primjerenoj razini rukovodstva.

ODJELJAK 3.

Metodologija za procjenu internog upravljanja i nadzora

Članak 14.

Uloga višeg rukovodstva i upravljačkog tijela

Pri procjeni korporativnog upravljanja institucijom u smislu članka 189. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li proces donošenja odluka institucije, njezina hijerarhija, linije izvještavanja i razine odgovornosti jasno utvrđeni u internoj dokumentaciji institucije i dosljedno navedeni u zapisnicima njezinih internih tijela;

(b) odobravaju li upravljačko tijelo ili odbor koji je ono imenovalo i više rukovodstvo barem sljedeće značajne aspekte rejting-sustava:

   i. sve relevantne politike koje se odnose na dizajn i uvođenje rejting-sustava i primjenu IRB pristupa, uključujući politike koje se odnose na sve značajne aspekte procesa dodjele rejtinga, procjene parametara rizika i validacije;

   ii. sve relevantne politike upravljanja rizicima, uključujući one koje se odnose na IT infrastrukturu i izradu planova za nepredvidive situacije;

   iii. parametre rizika svih rejting-sustava koji se primjenjuju u internim procesima upravljanja rizicima i u izračunu kapitalnih zahtjeva;

(c) utvrđuje li službenom odlukom upravljačko tijelo ili odbor koji je ono imenovalo odgovarajuću organizacijsku strukturu za ispravnu primjenu rejting-sustava;

(d) odobrava li službenom odlukom upravljačko tijelo ili odbor koji je ono imenovalo specifikaciju prihvatljive razine rizika, uzimajući u obzir interni rejting-sustav institucije;

(e) poznaje li više rukovodstvo dobro sve rejting-sustave institucije, njihov dizajn i funkcioniranje, zahtjeve za primjenu IRB pristupa i pristup koji institucija primjenjuje kako bi ispunila te zahtjeve;

(f) izvještava li više rukovodstvo upravljačko tijelo ili odbor koji je ono imenovalo o svim važnim promjenama ili izuzećima od uspostavljenih politika koje značajno utječu na funkcioniranje rejting-sustava institucije;

(g) može li više rukovodstvo kontinuirano osiguravati dobro funkcioniranje rejting-sustava;

(h) poduzima li više rukovodstvo odgovarajuće mjere ako se kontrolom kreditnog rizika, validacijom, unutarnjom revizijom ili bilo kojom drugom kontrolnom funkcijom utvrde slabosti rejting-sustava.

Članak 15.

Izvještavanje rukovodstva

Pri procjeni prikladnosti izvještavanja rukovodstva iz članka 189. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) uključuje li izvještavanje rukovodstva informacije o svim sljedećim elementima:

i. profilu rizičnosti dužnika ili izloženosti po rejting-kategorijama;

ii. migraciji između rejting-kategorija;

iii. procjeni relevantnih parametara rizika po rejting-kategorijama;

iv. usporedbi ostvarenih stopa statusa neispunjavanja obveza i, ako institucija primjenjuje vlastite procjene, ostvarenih LGD-ova i konverzijskih faktora s procijenjenim vrijednostima;

v. pretpostavkama i rezultatima testiranja otpornosti na stres;

vi. učinkovitosti rejting-procesa, područjima koja je potrebno poboljšati i statusu svih aktivnosti poduzetih za otklanjanje prethodno identificiranih nedostataka u rejting-sustavima;

vii. izvještajima o validaciji;

(b) jesu li oblik i učestalost izvještavanja rukovodstva prikladni s obzirom na značaj i vrstu informacija te razinu koju korisnik izvještaja zauzima u hijerarhiji, uzimajući u obzir organizacijsku strukturu institucije;

(c) olakšava li izvještavanje rukovodstva višem rukovodstvu praćenje kreditnog rizika ukupnog portfelja izloženosti na koje se primjenjuje IRB pristup;

(d) je li izvještavanje rukovodstva razmjerno vrsti, veličini i stupnju složenosti poslovne i organizacijske strukture institucije.

Članak 16.

Jedinica za kontrolu kreditnog rizika

1. Pri procjeni internog upravljanja i nadzora institucije u odnosu na jedinicu za kontrolu kreditnog rizika iz članka 190. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika odvojene i neovisne o osoblju i upravljačkim funkcijama odgovornima za odobravanje ili obnavljanje plasmana;

(b) jesu li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika funkcionalne i sposobne za obavljanje svojih zadaća.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (a) nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika zasebne organizacijske strukture unutar institucije;

(b) jesu li voditelj jedinice za kontrolu kreditnog rizika ili voditelji takvih jedinica članovi višeg rukovodstva;

(c) je li funkcija upravljanja kreditnim rizikom organizirana uzimajući u obzir načela iz članka 76. stavka 5. Direktive 2013/36/EU;

(d) jesu li članovi osoblja i višeg rukovodstva koji su odgovorni za jedinicu ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika odgovorni i za odobravanje ili obnavljanje plasmana;

(e) odgovaraju li viši rukovoditelji jedinice ili jedinica za kontrolu kreditnog rizika i jedinica odgovornih za odobravanje ili obnavljanje plasmana različitim članovima upravljačkog tijela institucije ili odbora koje je ono imenovalo;

(f) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za jedinicu ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na odobravanje ili obnavljanje plasmana.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (b) nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika razmjerne vrsti, veličini i stupnju složenosti poslovne i organizacijske strukture institucije, a posebno složenosti rejting-sustava i njihove primjene;

(b) imaju li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika prikladne resurse te iskusno i kvalificirano osoblje za obavljanje svih relevantnih aktivnosti;

(c) jesu li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika odgovorne za dizajn ili odabir, primjenu, nadzor i funkcioniranje rejting-sustava, kako je propisano u drugoj rečenici članka 190. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013, te uključuju li odgovornosti te jedinice ili tih jedinica odgovornosti navedene u članku 190. stavku 2. te uredbe;

(d) izvještavaju li jedinica ili jedinice za kontrolu kreditnog rizika redovito više rukovodstvo o učinkovitosti rejting-sustava, područjima koja je potrebno poboljšati te statusu svih aktivnosti poduzetih za otklanjanje prethodno identificiranih nedostataka.

Članak 17.

Unutarnja revizija

1. Pri procjeni internog upravljanja i nadzora institucije u odnosu na unutarnju reviziju ili drugu usporedivu neovisnu jedinicu koja obavlja poslove revizije, kako je navedeno u članku 191. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) provjerava li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije najmanje jednom godišnje sljedeće:

   i. sve rejting-sustave institucije;

   ii. djelovanje funkcije kontrole kreditnog rizika;

   iii. funkcioniranje procesa odobravanja plasmana;

   iv. djelovanje funkcije interne validacije;

(b) olakšava li provjera iz točke (a) da se u godišnjem planu rada utvrde područja za koja je potrebna detaljna provjera usklađenosti sa svim zahtjevima koji se primjenjuju na IRB pristup iz članaka od 142. do 191. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) je li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije funkcionalna i sposobna za obavljanje svojih zadaća.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (c) nadležna tijela provjeravaju:

(a) dostavlja li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije dovoljno informacija višem rukovodstvu i upravljačkom tijelu institucije o usklađenosti rejting-sustava sa svim primjenjivim zahtjevima za IRB pristup;

(b) je li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije razmjerna vrsti, veličini i stupnju složenosti poslovne i organizacijske strukture institucije, a posebno složenosti rejting-sustava i njihove primjene;

(c) ima li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije prikladne resurse te iskusno i kvalificirano osoblje za obavljanje svih relevantnih aktivnosti;

(d) je li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije uključena u bilo koji aspekt funkcioniranja rejting-sustava koje provjerava u skladu sa stavkom 1. točkom (a);

(e) je li unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije neovisna o članovima osoblja i rukovodstva koji su odgovorni za odobravanje ili obnavljanje plasmana i odgovara li izravno višem rukovodstvu;

(f) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za funkciju unutarnje revizije povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na odobravanje ili obnavljanje plasmana.

POGLAVLJE 4.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA TEST UPOTREBLJIVOSTI I TEST ISKUSTVA

Članak 18.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjeve u pogledu primjene rejting-sustava za potrebe članka 144. stavka 1. točke (b), članka 145., članka 171. stavka 1. točke (c), članka 172. stavka 1. točke (a), članka 172. stavka 1. točke (c), članka 172. stavka 2. i članka 175. stavka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu regulatornog kapitala bitnu ulogu u upravljanju rizicima, odobravanju plasmana i procesu donošenja odluka u skladu s člankom 19.;

(b) imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu regulatornog kapitala bitnu ulogu u procesu internog raspoređivanja kapitala u skladu s člankom 20.;

(c) imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu regulatornog kapitala bitnu ulogu u funkcijama korporativnog upravljanja u skladu s člankom 21.;

(d) jesu li podaci i procjene koje institucija upotrebljava u izračunu regulatornog kapitala i podaci koji se upotrebljavaju za interne potrebe usklađeni, a ako postoje odstupanja, jesu li ona u potpunosti dokumentirana i razumna;

(e) jesu li rejting-sustavi u velikoj mjeri u skladu sa zahtjevima iz članaka od 169. do 191. Uredbe (EU) br. 575/2013 i je li ih institucija primjenjivala najmanje tri godine prije primjene IRB pristupa, kako je utvrđeno u članku 145. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člankom 22.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike i procedure institucije;

(b) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odbora koji sudjeluju u upravljanju kreditnim rizikom;

(c) provjeravaju dodjelu ovlasti za donošenje odluka o izloženostima, priručnike za upravljanje kreditima i sustave komercijalnih kanala;

(d) provjeravaju analizu odobravanja plasmana koju je institucija provela i podatke o odbijenim zahtjevima za kredit, uključujući sve sljedeće navedeno:

   i. odluke o izloženostima koje odstupaju od kreditne politike institucije („iznimke”);

   ii. slučajeve u kojima se na temelju stručne prosudbe odstupilo od ulaznih podataka ili rezultata rejting-sustava („korekcije”) i obrazloženja tih korekcija;

iii. izloženosti kojima nije dodijeljen rejting i razloge zbog kojih to nije učinjeno;

iv. neautomatske odluke i pragove;

(e) provjeravaju politike institucije u pogledu restrukturiranja kredita;

(f) provjeravaju dokumentirano redovito izvještavanje o kreditnom riziku;

(g) provjeravaju dokumentaciju o izračunu internog kapitala institucije i internog raspoređivanja kapitala prema vrstama rizika, društvima kćerima i portfeljima;

(h) provjeravaju relevantne nalaze funkcije unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(i) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(j) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provjeriti dokumentaciju sustavâ ranog upozoravanja;

(b) provjeriti metodologiju ispravaka vrijednosti za kreditni rizik i dokumentiranu analizu njezine usklađenosti s izračunom kapitalnih zahtjeva;

(c) provjeriti dokumentiranu analizu profitabilnosti institucije prilagođene za rizik;

(d) provjeriti politike institucije u pogledu određivanja cijena;

(e) provjeriti procedure za naplatu duga;

(f) provjeriti priručnike za planiranje i izvještaje o operativnom planiranju troškova rizika;

(g) provjeriti politiku primitaka i zapisnike odbora za primitke;

(h) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 19.

Test upotrebljivosti u upravljanju rizicima, procesu donošenja odluka i odobravanja plasmana

1. Kada procjenjuju imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu kapitalnih zahtjeva bitnu ulogu u upravljanju rizicima i procesu donošenja odluka institucije te u njezinu procesu odobravanja plasmana, kako se zahtijeva člankom 144. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, u pogledu raspoređivanja u rejting-kategorije ili skupove izloženosti u skladu s člankom 171. stavkom 1. točkom (c) i člankom 171. stavkom 2. te uredbe, u pogledu raspoređivanja izloženosti u skladu s člankom 172. stavkom 1. točkama (a), (b) i (c) te uredbe i u pogledu dokumentacije rejting-sustava u skladu s člankom 175. stavkom 3. te uredbe, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li broj izloženosti bez rejtinga i sa zastarjelim rejtinzima značajan;

(b) imaju li ti interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka važnu ulogu, posebno:

i. kada se donose odluke o odobrenju, odbijanju, restrukturiranju i obnovi kreditnog proizvoda;

ii. kada se izrađuje politika kreditiranja jer utječu na maksimalna ograničenja izloženosti, tehnike smanjenja rizika i potrebna kreditna poboljšanja ili bilo koji drugi aspekt općeg profila kreditnog rizika institucije;

iii. kada se provodi proces praćenja dužnika i izloženosti.

2. Ako institucije upotrebljavaju interne rejtinge i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka u bilo kojem od sljedećih područja, nadležna tijela procjenjuju kako se tom upotrebom doprinosi tome da ti rejtinzi i procjene imaju bitnu ulogu u procesima upravljanja rizicima i donošenja odluka institucije te u odobravanju plasmana, kako je navedeno u stavku 1.:

(a) određivanje cijene za svaki kreditni proizvod ili za svakog dužnika;

(b) sustavi ranog upozoravanja koji se upotrebljavaju za upravljanje kreditnim rizikom;

(c) utvrđivanje i provedba politika i procesa naplate;

(d) izračun ispravaka vrijednosti za kreditni rizik ako je to u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;

(e) raspodjela ili delegiranje nadležnosti upravljačkog odbora za proces odobravanja plasmana internim odborima, višem rukovodstvu i osoblju.

Članak 20.

Test upotrebljivosti u internom raspoređivanju kapitala

1. Kada procjenjuju imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu kapitalnih zahtjeva bitnu ulogu u raspoređivanju internog kapitala institucije kako je navedeno u članku 144. stavku 1. točki (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela procjenjuju imaju li ti rejtinzi i procjene važnu ulogu u:

(a) procjeni iznosa internog kapitala koji institucija smatra prikladnim za pokriće vrste i razine rizika kojem je izložena ili bi mogla biti izložena, kako je navedeno u članku 73. Direktive 2013/36/EU;

(b) raspoređivanju internog kapitala prema vrstama rizika, društvima kćerima i portfeljima.

2. Ako institucije uzimaju u obzir interne rejtinge i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka u svrhu izračuna troškova rizika institucije za potrebe operativnog planiranja, nadležna tijela procjenjuju kako uzimanje tih elemenata u obzir doprinosi tome da ti rejtinzi i procjene imaju bitnu ulogu u raspoređivanju internog kapitala institucije.

Članak 21.

Test upotrebljivosti u funkcijama korporativnog upravljanja

1. Kada procjenjuju imaju li interni rejtinzi i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka rejting-sustava koji se upotrebljavaju u izračunu kapitalnih zahtjeva bitnu ulogu u funkcijama korporativnog upravljanja institucije kako je navedeno u članku 144. stavku 1. točki (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela procjenjuju imaju li ti rejtinzi i procjene važnu ulogu u:

(a) izvještavanju rukovodstva;

(b) praćenju kreditnog rizika na razini portfelja.

2. Ako institucije uzimaju u obzir interne rejtinge i procjene vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitaka u bilo kojem od sljedećih područja, nadležna tijela procjenjuju kako uzimanje tih elemenata u obzir doprinosi tome da ti rejtinzi i procjene imaju bitnu ulogu u funkcijama korporativnog upravljanja institucije iz stavka 1.:

(a) planiranje unutarnje revizije;

(b) oblikovanje politika primitaka.

Članak 22.

Test iskustva

1. Kada procjenjuju je li institucija primjenjivala rejting-sustave u velikoj mjeri u skladu sa zahtjevima iz članaka od 169. do 191. Uredbe (EU) br. 575/2013 najmanje tri godine prije primjene IRB pristupa za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva, kako je navedeno u članku 145. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li ti rejting-sustavi primjenjivani u procesima upravljanja rizicima i donošenja odluka institucije te procesima odobravanja plasmana iz članka 19. stavka 1. točke (b);

(b) je li dostupna odgovarajuća dokumentacija o učinkovitom funkcioniranju rejting-sustava za te tri godine, posebno u pogledu odgovarajućih izvještaja o praćenju, validaciji i reviziji.

2. Za potrebe procjene zahtjeva za odobrenje proširenja IRB pristupa u skladu s planom za postupno uvođenje, stavak 1. primjenjuje se i ako se proširenje odnosi na izloženosti koje su značajno različite u odnosu na opseg postojeće primjene u tolikoj mjeri da se ne može razumno pretpostaviti da je postojeće iskustvo dovoljno za ispunjavanje zahtjeva iz članka 145. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 u odnosu na dodatne izloženosti, kako je utvrđeno u članku 145. stavku 3. Uredbe (EU) br. 575/2013.

POGLAVLJE 5.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA RASPOREĐIVANJE IZLOŽENOSTI U REJTING-KATEGORIJE ILI SKUPOVE IZLOŽENOSTI

Članak 23.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjeve u pogledu raspoređivanja dužnika ili izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti iz članaka 169., 171., 172. i 173. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju sljedeće:

(a) prikladnost definicija, procesa i kriterija koje institucija primjenjuje za raspoređivanje ili provjeru raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti, uključujući tretman korekcija, u skladu s člankom 24.;

(b) cjelovitost procesa dodjele rejtinga kako je navedeno u članku 173. Uredbe (EU) br. 575/2013, uključujući neovisnost procesa dodjele rejtinga i njegovih provjera, u skladu s člankom 25.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike i procedure institucije;

(b) provjeravaju uloge i odgovornosti jedinica odgovornih za odobravanje i obnavljanje plasmana i jedinica odgovornih za raspoređivanje izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti;

(c) provjeravaju relevantne zapisnike sa sastanaka internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(d) provjeravaju interne izvještaje institucije koji se odnose na provedbu procesa raspoređivanja;

(e) provjeravaju relevantne nalaze funkcije unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(f) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke u procesu raspoređivanja ili provjere raspoređivanja i smanjila rizike otkrivene tijekom revizija;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima;

(h) provjeravaju kriterije koje primjenjuje osoblje odgovorno za stručnu prosudbu prilikom raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provjeriti funkcionalnu specifikaciju relevantnih IT sustava;

(b) provesti ispitivanje uzoraka i provjeriti dokumente povezane s karakteristikama dužnika te odobravanjem i obnavljanjem plasmana uključenih u uzorak;

(c) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede posebna ispitivanja;

(d) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 24.

Definicije, procesi i kriteriji raspoređivanja

1. Pri procjeni prikladnosti definicija, procesa i kriterija koje institucija upotrebljava za raspoređivanje ili provjeru raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti u skladu s člancima 169., 171., 172. i 173. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava dosljedno raspoređivanje dužnika ili proizvoda u odgovarajući rejting-sustav;

(b) jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava raspoređivanje svake izloženosti institucije u rejting-kategoriju ili skup izloženosti u skladu s rejting-sustavom;

(c) za izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama te za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, ako institucija primjenjuje PD/LGD pristup iz članka 155. stavka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013, jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava da su sve izloženosti prema istom dužniku raspoređene u istu rejting-kategoriju dužnika, uključujući izloženosti u različitim poslovnim linijama, odjelima, zemljopisnim područjima, pravnim subjektima unutar grupe i IT sustavima, te kako bi se osigurala pravilna primjena izuzeća od obveze primjene rejting-skale za dužnike koja odražava isključivo kvantifikaciju rizika nastanka statusa neispunjavanja obveza za izloženosti u obliku specijaliziranog financiranja, utvrđenog u članku 170. stavku 2. Uredbe (EU) br. 575/2013, te izuzeća od obveze raspoređivanja svih pojedinačnih izloženosti prema istom dužniku u istu rejting-kategoriju dužnika, utvrđenog u članku 172. stavku 1. točki (e) te uredbe;

(d) jesu li definicije i kriteriji koji se upotrebljavaju za raspoređivanje dovoljno detaljni kako bi se osiguralo da ih sve odgovorno osoblje u svim poslovnim linijama, odjelima, zemljopisnim područjima i pravnim subjektima unutar grupe, neovisno o tome koji se IT sustav upotrebljava, jednako shvaća i da dosljedno raspoređuje izloženosti u kategorije ili skupove izloženosti;

(e) jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi za dobivanje svih relevantnih informacija o dužnicima i proizvodima;

(f) uzimaju li se u obzir sve relevantne, trenutačno dostupne i najnovije informacije;

(g) u slučaju izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama te izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, ako institucija primjenjuje PD/LGD pristup, uzimaju li se u obzir i financijske i nefinancijske informacije;

(h) ako nedostaju informacije potrebne za raspoređivanje izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti ili ako te informacije nisu ažurirane, je li institucija utvrdila dopuštena odstupanja za definirane pokazatelje i donijela pravila kako bi se ta činjenica uzela u obzir na odgovarajući i konzervativan način;

(i) smatraju li se financijski izvještaji stariji od 24 mjeseca zastarjelima i postupa li se s njima na konzervativan način;

(j) je li raspoređivanje u rejting-kategorije ili skupove izloženosti dio procesa odobravanja plasmana, u skladu s člankom 19.;

(k) jesu li kriteriji za raspoređivanje u rejting-kategorije ili skupove izloženosti usklađeni s internim standardima odobravanja plasmana institucije i njezinom politikom za postupanje s dužnicima i izloženostima koje je ocijenila problematičnima.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela procjenjuju situacije u kojima se na temelju stručne prosudbe mogu izmijeniti ulazni podaci ili rezultati rejting-sustava u skladu s člankom 172. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013. Nadležna tijela provjeravaju:

(a) postoje li dokumentirane politike kojima se utvrđuju razlozi za korekcije i najveći opseg korekcija te određuje u kojim su fazama procesa raspoređivanja dopuštene korekcije;

(b) jesu li korekcije dovoljno obrazložene upućivanjem na razloge utvrđene u politikama iz točke (a) i je li to obrazloženje dokumentirano;

(c) provodi li institucija redovito analizu performansi izloženosti čiji je rejting korigiran, uključujući analizu korekcija koje je proveo svaki član osoblja koji primjenjuje korekcije te uzimaju li se rezultati te analize u obzir u procesu donošenja odluka na primjerenoj razini rukovodstva;

(d) prikuplja li institucija potpune informacije o korekcijama, uključujući informacije prije i nakon korekcija, prati li redovito broj i obrazloženja korekcija te analizira li učinak korekcija na učinkovitost modela;

(e) upućuju li broj i obrazloženja korekcija na znatne slabosti rejting-modela.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela provjeravaju ostvaruje li se definicijama, procesima i kriterijima za raspoređivanje sve sljedeće navedeno:

(a) utvrđuju se grupe povezanih osoba kako su definirane u Uredbi (EU) br. 575/2013;

(b) pri raspoređivanju dužnika u rejting-kategorije uzimaju se u obzir informacije o rejtinzima i statusu neispunjavanja obveza drugih relevantnih subjekata unutar grupe povezanih osoba tako da rejting-kategorije svakog relevantnog subjekta u grupi odražavaju različite situacije svakog relevantnog subjekta i njegove odnose s drugim relevantnim subjektima u grupi;

(c) dokumentiraju se i obrazlažu slučajevi u kojima su dužnici raspoređeni u bolju rejting-kategoriju od njihovih matičnih subjekata.

Članak 25.

Cjelovitost procesa dodjele rejtinga

1. Pri procjeni neovisnosti procesa dodjele rejtinga u skladu s člankom 173. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li članovi osoblja i rukovodstva koji su odgovorni za konačno odobravanje dodjele rejtinga ili provjeru raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti uključeni u ili odgovorni za odobravanje ili obnavljanje plasmana;

(b) odgovaraju li viši rukovoditelji jedinica odgovornih za konačno odobravanje dodjele rejtinga ili provjere raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti i viši rukovoditelji jedinica odgovornih za odobravanje ili obnavljanje plasmana različitim članovima upravljačkog tijela ili relevantnog imenovanog odbora institucije;

(c) jesu li primici članova osoblja i rukovodstva odgovornih za konačno odobravanje dodjele rejtinga ili provjere raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na odobravanje ili obnavljanje izloženosti;

(d) primjenjuju li se na korekcije u kategoriji izloženosti prema stanovništvu iste prakse kao one iz točaka (a), (b) i (c).

2. Pri procjeni prikladnosti i učestalosti procesa dodjele rejtinga u skladu s člankom 173. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li prikladnim i detaljnim politikama određeni učestalost provjera i kriteriji za utvrđivanje potrebe za češćim provjerama uzimajući u obzir veću rizičnost dužnika ili problematične izloženosti te primjenjuju li se te politike dosljedno tijekom vremena;

(b) provodi li se provjera dodjele rejtinga u roku od najviše dvanaest mjeseci nakon odobravanja dodjele rejtinga te jesu li u tom roku izvršene eventualne prilagodbe za koje je tijekom provjere utvrđeno da su potrebne;

(c) provodi li se provjera dodjele rejtinga kada postanu dostupne nove značajne informacije o dužniku ili izloženosti te izvršavaju li se bez nepotrebne odgode eventualne prilagodbe za koje se tijekom provjere utvrdi da su potrebne;

(d) je li institucija utvrdila kriterije i procese za procjenu značajnosti novih informacija i naknadne potrebe za ponovnom dodjelom rejtinga te primjenjuju li se ti kriteriji i procesi dosljedno;

(e) upotrebljavaju li se pri provjeri dodjele rejtinga najnoviji dostupni podaci;

(f) ako dodjela rejtinga iz praktičnih razloga nije provjerena kako je utvrđeno u točkama od (a) do (e), jesu li uspostavljene prikladne politike za utvrđivanje, praćenje i ispravljanje situacije te jesu li poduzete mjere kako bi se osigurala ponovna usklađenost s točkama od (a) do (e);

(g) obavještava li se više rukovodstvo redovito o provjerama raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti i o eventualnim odgodama provjera raspoređivanja iz točke (f);

(h) postoje li prikladne politike za učinkovito prikupljanje i redovito ažuriranje relevantnih informacija te odražava li se to na odgovarajući način u uvjetima ugovora s dužnicima.

3. Za potrebe provjere iz stavka 2. nadležna tijela procjenjuju vrijednost i broj izloženosti koje nisu provjerene u skladu sa stavkom 2. točkama od (a) do (e) i provjeravaju tretiraju li se te izloženosti na konzervativan način pri izračunu iznosa izloženosti ponderiranih rizikom. Procjena i provjera provode se zasebno za svaki rejting-sustav i svaki parametar rizika.

POGLAVLJE 6.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA UTVRĐIVANJE NASTANKA STATUSA NEISPUNJAVANJA OBVEZA

Članak 26.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila utvrđuje li institucija sve situacije u kojima se smatra da je nastao status neispunjavanja obveza u skladu s člankom 178. stavcima od 1. do 5. Uredbe (EU) br. 575/2013 i Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/171 ([5]), nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) detaljnu specifikaciju i praktičnu primjenu uvjeta za utvrđivanje stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza, u skladu s člankom 27.;

(b) pouzdanost i učinkovitost procesa koji institucija primjenjuje za utvrđivanje stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza, u skladu s člankom 28.;

(c) uvjete i proces koje institucija primjenjuje za reklasifikaciju dužnika iz statusa neispunjavanja obveza u status ispunjavanja obveza, u skladu s člankom 29.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju interne kriterije, politike i procedure institucije za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza („definicija statusa neispunjavanja obveza”) te za tretman izloženosti u statusu neispunjavanja obveza;

(b) provjeravaju uloge i odgovornosti jedinica i upravljačkih tijela koji sudjeluju u utvrđivanju stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza i upravljanju izloženostima u statusu neispunjavanja obveza;

([5]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/171 od 19. listopada 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za prag značajnosti za dospjele kreditne obveze (SL L 32, 6.2.2018., str. 1.).

(c) provjeravaju relevantne zapisnike sa sastanaka internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(d) provjeravaju relevantne nalaze funkcije unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(e) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(f) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima;

(g) provjeravaju kriterije koje primjenjuje osoblje odgovorno za neautomatsko raspoređivanje dužnika ili izloženosti u status neispunjavanja obveza te njihovo ponovno raspoređivanje u status ispunjavanja obveza.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji se upotrebljavaju u procesu utvrđivanja stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza;

(b) provesti ispitivanje uzoraka i provjeriti dokumente povezane s karakteristikama dužnika te odobravanjem i obnavljanjem plasmana uključenih u uzorak;

(c) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede posebna ispitivanja;

(d) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 27.

Uvjeti za utvrđivanje stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza

1. Pri procjeni detaljne specifikacije i praktične primjene uvjeta za utvrđivanje stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza koje primjenjuje institucija i njihove usklađenosti s člankom 178. stavcima od 1. do 5. Uredbe (EU) br. 575/2013 i Delegiranom uredbom (EU) 2018/171 nadležna tijela provjeravaju:

(a) postoji li prikladna politika za brojanje dana zakašnjenja, uključujući produženje roka za ispunjenje obveze te odobravanje izmjena i odgoda, obnavljanje plasmana i netiranje postojećih računa;

(b) uključuje li definicija statusa neispunjavanja obveza koju institucija primjenjuje barem sve uvjete za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza iz članka 178. stavaka 1. i 3. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) ako institucija primjenjuje više od jedne definicije statusa neispunjavanja obveza u svojim pravnim subjektima, je li područje primjene svake definicije statusa neispunjavanja obveza jasno određeno i jesu li razlike među definicijama opravdane.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela procjenjuju primjenjuje li se definicija statusa neispunjavanja obveza u praksi, je li dovoljno detaljna da bi je svi članovi osoblja dosljedno primjenjivali na sve vrste izloženosti te jesu li dovoljno precizno određeni svi sljedeći potencijalni pokazatelji vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze:

(a) nepriznavanje kamatnih prihoda i prihoda od provizija i naknada;

(b) događaji koji podrazumijevaju specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik zbog uočenog značajnog pogoršanja kreditne kvalitete;

(c) prodaja kreditnih obveza uz značajan ekonomski gubitak;

(d) događaji koji podrazumijevaju restrukturiranje;

(e) događaji koji podrazumijevaju sličan postupak kao stečaj;

(f) druge naznake vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze.

3. Nadležna tijela provjeravaju osigurava li se politikama i procedurama da se dužnici ne klasificiraju u status ispunjavanja obveza ako za njih vrijedi bilo koji od uvjeta za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza.

Članak 28.

Pouzdanost i učinkovitost procesa utvrđivanja stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza

1. Pri procjeni pouzdanosti i učinkovitosti procesa utvrđivanja stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza u skladu s člankom 178. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava pravodobno utvrđivanje svakog nastanka statusa neispunjavanja obveza, a posebno prikupljaju li se i ažuriraju relevantne informacije učinkovito i dovoljno učestalo;

(b) ako se utvrđivanje stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza temelji na automatskim procesima, provode li se testovi kojima se provjerava je li IT sustavom ispravno utvrđen status neispunjavanja obveza;

(c) za potrebe utvrđivanja stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza na temelju stručne prosudbe, jesu li kriteriji za procjenu dužnika i uvjeti za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza dovoljno detaljno utvrđeni u internoj dokumentaciji kako bi svi za to zaduženi članovi osoblja dosljedno utvrđivali nastanak statusa neispunjavanja obveza;

(d) ako institucija primjenjuje definiciju statusa neispunjavanja obveza na razini dužnika, jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava da se nakon utvrđivanja stupanja dužnika u status neispunjavanja obveza svim izloženostima prema tom dužniku dodijeli status neispunjavanja obveza u svim relevantnim sustavima, poslovnim linijama i zemljopisnim područjima institucije i njezinih društava kćeri te, prema potrebi, njezina matičnog društva i njegovih društava kćeri;

(e) ako je nakon nastanka statusa neispunjavanja obveza za jednu ili više izloženosti prema dužniku dodjela statusa neispunjavanja obveza svim izloženostima prema tom dužniku u skladu s točkom (d) odgođena, uzrokuje li ta odgoda pogreške ili nedosljednosti u upravljanju rizicima, izvještavanju o rizicima, izračunu kapitalnih zahtjeva ili upotrebi podataka u kvantifikaciji rizika.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela procjenjuju primjenu praga značajnosti definiranog na temelju članka 178. stavka 2. točke (d) Uredbe (EU) br. 575/2013 u definiciji nastanka statusa neispunjavanja obveza i usklađenost tog praga značajnosti s pragom značajnosti za dospjelu kreditnu obvezu koji su odredila nadležna tijela u skladu s Delegiranom uredbom (EU) 2018/171 te provjeravaju:

(a) jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava da se status neispunjavanja obveza dodjeljuje u skladu s člankom 178. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EU) br. 575/2013 na temelju procjene iz članka 178. stavka 2. točke (d) te uredbe i u skladu s pragom značajnosti relevantnim za dospjelu kreditnu obvezu kako su ga odredila nadležna tijela u skladu s Delegiranom uredbom (EU) 2018/171;

(b) je li proces brojanja dana zakašnjenja usklađen s ugovornim ili pravnim obvezama dužnika, uzimaju li se njime primjereno u obzir djelomična plaćanja i primjenjuje li se dosljedno.

3. U slučaju izloženosti prema stanovništvu, osim provjere iz stavka 1. i procjene iz stavka 2., nadležna tijela provjeravaju:

(a) ima li institucija jasnu politiku u pogledu primjene definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza na izloženosti prema stanovništvu na razini dužnika ili na razini pojedinačnog kreditnog proizvoda;

(b) je li politika iz točke (a) usklađena s upravljanjem rizicima institucije i primjenjuje li se dosljedno;

(c) ako institucija primjenjuje definiciju statusa neispunjavanja obveza na razini pojedinačnog kreditnog proizvoda:

   i. jesu li uspostavljene prikladne procedure i mehanizmi kojima se osigurava da se nakon što se kreditnom proizvodu dodijeli status neispunjavanja obveza, taj proizvod u svim relevantnim sustavima institucije označi kao proizvod u statusu neispunjavanja obveza;

   ii. ako je dodjela statusa neispunjavanja obveza kreditnom proizvodu u svim relevantnim sustavima u skladu s podtočkom i. odgođena, uzrokuje li odgoda pogreške ili nedosljednosti u upravljanju rizicima, izvještavanju o rizicima, izračunu kapitalnih zahtjeva ili upotrebi podataka u kvantifikaciji rizika.

Članak 29.

Reklasifikacija u status ispunjavanja obveza

1. Pri procjeni pouzdanosti uvjeta i procesa za reklasifikaciju dužnika iz statusa neispunjavanja obveza u status ispunjavanja obveza u skladu s člankom 178. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li za svaki uvjet za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza utvrđeni uvjeti za reklasifikaciju i jesu li utvrđivanje i tretman kreditnih obveza koje podliježu restrukturiranju jasno precizirani;

(b) je li reklasifikacija moguća tek nakon što prestanu biti ispunjeni svi uvjeti za utvrđivanje nastanka statusa neispunjavanja obveza i nakon što su ispunjeni svi relevantni uvjeti za reklasifikaciju;

(c) utvrđuju li se uvjeti i proces za reklasifikaciju razborito, posebno tako da se njima osigurava da se reklasifikacija u status ispunjavanja obveza ne provodi ako institucija očekuje da kreditna obveza neće biti podmirena u cijelosti ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela provjeravaju onemogućuje li se politikama i procedurama institucije reklasifikacija dužnika iz statusa neispunjavanja obveza u status ispunjavanja obveza isključivo zbog promjena uvjeta kreditnih obveza, osim ako je institucija utvrdila da se zbog tih promjena više ne smatra vjerojatnim da dužnik neće podmiriti svoje obveze.

3. Nadležna tijela provjeravaju analizu na kojoj je institucija temeljila svoje kriterije za reklasifikaciju. Provjeravaju uzimaju li se analizom u obzir prethodni slučajevi neispunjavanja obveza koje je institucija evidentirala i postotak dužnika u statusu neispunjavanja obveza koji su ubrzo nakon reklasifikacije u status ispunjavanja obveza ponovno stupili u status neispunjavanja obveza.

POGLAVLJE 7.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA DIZAJN, OPERATIVNE DETALJE I DOKUMENTACIJU REJTING-SUSTAVA

ODJELJAK 1.

Opće odredbe

Članak 30.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjeve u pogledu dizajna, upravljanja i dokumentiranja rejting-sustava u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkom (e) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) prikladnost dokumentacije o razlozima za odabir rejting-sustava te njihovu dizajnu i operativnim detaljima, kako je utvrđeno u članku 175. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima 31. i 32.;

(b) prikladnost strukture rejting-sustava, kako je navedeno u članku 170. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima od 33. do 36.;

(c) primjenjuje li institucija posebne zahtjeve za statističke modele ili druge mehaničke metode, kako je navedeno u članku 174. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima od 37. do 40.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike institucije;

(b) provjeravaju tehničku dokumentaciju institucije o metodologiji i procesu razvoja rejting-sustava;

(c) provjeravaju priručnike, metodologije i procese razvoja na kojima se temelje rejting-sustavi;

(d) provjeravaju zapisnike internih tijela institucije odgovornih za odobravanje rejting-sustava, među ostalim upravljačkog tijela, ili odbora koje je ono imenovalo;

(e) provjeravaju izvještaje o učinkovitosti rejting-sustava i preporuke jedinice za kontrolu kreditnog rizika, funkcije validacije, funkcije unutarnje revizije ili bilo koje druge kontrolne funkcije institucije;

(f) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom praćenja, validacija i relevantnih revizija;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) zatražiti i analizirati podatke upotrijebljene u procesu razvoja rejting-sustava;

(b) provesti vlastite procjene ili ponoviti procjene koje je institucija provela tijekom razvoja i praćenja rejting-sustava koristeći se relevantnim podacima koje je dostavila institucija;

(c) od institucije zatražiti dodatnu dokumentaciju ili analizu odabira metodologije za dizajn rejting-sustava i informacije o dobivenim rezultatima;

(d) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava relevantnih za opseg procjene dizajna, operativnih detalja i dokumentacije rejting-sustava;

(e) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede ispitivanja koja predlože;

(f) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

ODJELJAK 2.

Metodologija za procjenu dokumentacije o razlozima za odabir rejting-sustava, njihovu dizajnu i operativnim detaljima

Članak 31.

Cjelovitost dokumentacije rejting-sustava

1. Pri procjeni cjelovitosti dokumentacije o dizajnu, operativnim detaljima i razlozima za odabir rejting-sustava u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkom (e) i člankom 175. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju je li dokumentacija cjelovita i sadržava li sljedeće:

(a) opis prikladnosti rejting-sustava i modela koji se primjenjuju u okviru rejting-sustava, uzimajući u obzir značajke portfelja;

(b) opis izvora podataka i postupaka pročišćavanja podataka;

(c) definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitka;

(d) metodološke odabire;

(e) tehničke specifikacije modela;

(f) slabosti i ograničenja modela te njihove moguće olakotne čimbenike;

(g) rezultate testova primjene modela u IT sustavima, posebno informacije o tome je li primjena protekla uspješno i bez pogrešaka;

(h) samoprocjenu usklađenosti s regulatornim zahtjevima za pristup zasnovan na internim rejting-sustavima iz članaka od 169. do 191. Uredbe (EU) br. 575/2013.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (a) nadležna tijela provjeravaju:

(a) navodi li se u dokumentaciji jasno svrha rejting-sustava i modela;

(b) uključuje li dokumentacija opis opsega primjene rejting-sustava i modela koji se primjenjuju u okviru rejting-sustava, tj. kvalitativnu i kvantitativnu specifikaciju vrsta izloženosti obuhvaćenih svakim modelom unutar rejting-sustava, vrstu rezultata svakog modela i upotrebu rezultata;

(c) uključuje li dokumentacija objašnjenje načina na koji se informacije dobivene primjenom rejting-sustava i rezultati modela uzimaju u obzir za potrebe procesa upravljanja rizicima, donošenja odluka i odobravanja plasmana, kako je navedeno u članku 19.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (b) nadležna tijela provjeravaju uključuje li dokumentacija:

(a) detaljne informacije o svim podacima upotrijebljenima u razvoju modela, uključujući preciznu definiciju sadržaja modela, njegova izvora, formata i kodiranja te, prema potrebi, o isključenju podataka iz modela;

(b) sve procedure pročišćavanja podataka, uključujući procedure za isključenje podataka, otkrivanje i obradu netipičnih podataka te prilagodbu podataka, kao i izričito obrazloženje njihove upotrebe i ocjenu njihova učinka.

4. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (c) nadležna tijela provjeravaju jesu li definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza i gubitka koje se upotrebljavaju u razvoju modela primjereno dokumentirane, posebno ako se za potrebe specifikacije modela upotrebljavaju druge definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza, a ne definicije koje institucija upotrebljava u skladu s člankom 178. Uredbe (EU) br. 575/2013.

5. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (d) nadležna tijela provjeravaju uključuje li dokumentacija:

(a) pojedinosti o dizajnu, teoriji, pretpostavkama i logici modela;

(b) podrobne opise metodologija modela i njihovih obrazloženja, statističkih tehnika i približnih vrijednosti te, prema potrebi, obrazloženja i pojedinosti o metodama segmentiranja, rezultatima statističkih procesa te dijagnostici i mjerenju prediktivne snage modela;

(c) opis uloge stručnjaka iz relevantnih poslovnih područja u razvoju rejting-sustava i rejting-modela, uključujući podroban opis procesa savjetovanja sa stručnjacima iz relevantnih poslovnih područja o dizajnu rejting-sustava i rejting-modela te rezultate i obrazloženja tih stručnjaka iz relevantnih poslovnih područja;

(d) objašnjenje načina kombiniranja statističkog modela i stručne prosudbe radi dobivanja konačnih rezultata modela;

(e) objašnjenje načina na koji institucija uzima u obzir nezadovoljavajuću kvalitetu podataka, manjak homogenih skupova izloženosti, promjene poslovnih procesa, gospodarskog ili pravnog okruženja i druge čimbenike povezane s kvalitetom podataka koji mogu utjecati na učinkovitost rejting-sustava ili rejting-modela;

(f) opis analiza provedenih za potrebe statističkih modela ili drugih mehaničkih metoda, ovisno o slučaju:

i. univarijantna analiza razmatranih varijabli i kriteriji za odabir varijabli;

ii. multivarijantna analiza odabranih varijabli i kriteriji za odabir varijabli;

iii. procedura dizajniranja konačnog modela, uključujući:

— konačni odabir varijabli,

— prilagodbe varijabli koje proizlaze iz multivarijantne analize na temelju stručne prosudbe,

— transformacije varijabli,

— dodjelu pondera varijablama,

— metodu objedinjavanja sastavnih dijelova modela, posebno ako model ima i kvalitativne i kvantitativne sastavnice.

6. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (e) nadležna tijela provjeravaju uključuje li dokumentacija:

(a) tehničku specifikaciju strukture konačnog modela, uključujući specifikaciju konačnog modela, ulazne sastavnice, uključujući vrstu i format odabranih varijabli te pondere koji se primjenjuju na varijable, i izlazne sastavnice, uključujući vrstu i format izlaznih podataka;

(b) upućivanja na računalne kodove i alate koji se upotrebljavaju, uključujući IT jezike i programe koji trećoj strani omogućuju reproduciranje konačnih rezultata.

Za potrebe točke (b) treća strana može biti prodavatelj u slučaju modela prodavatelja.

7. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (f) nadležna tijela provjeravaju uključuje li dokumentacija opis slabosti i ograničenja modela, procjenu ispunjenosti ključnih pretpostavki modela i predviđanje situacija u kojima učinkovitost modela može biti ispod očekivanja ili model može postati neprikladan, kao i procjenu značaja slabosti modela i njihovih mogućih olakotnih čimbenika.

8. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (g) nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li u dokumentaciji utvrđen proces koji treba slijediti pri uvođenju novog ili izmijenjenog modela u proizvodno okruženje;

(b) jesu li u dokumentaciji navedeni rezultati testova primjene rejting-modela u IT sustavima, uključujući potvrdu da je rejting-model koji se primjenjuje u proizvodnom sustavu isti kao model opisan u dokumentaciji i da funkcionira kako je predviđeno.

9. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (h) nadležna tijela provjeravaju provodi li institucija samoprocjenu usklađenosti s regulatornim zahtjevima za primjenu IRB pristupa zasebno za svaki rejting-sustav te preispituje li tu samoprocjenu unutarnja revizija ili druga usporediva neovisna jedinica koja obavlja poslove revizije.

Članak 32.

Registar rejting-sustava

1. Pri procjeni sustava dokumentacije i procedura za prikupljanje i pohranu informacija o rejting-sustavima iz članka 144. stavka 1. točke (e) i članka 175. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju je li institucija uvela i vodi li barem posljednje tri godine registar svih sadašnjih i prošlih verzija rejting-sustava („registar rejting-sustava”).

2. Za potrebe stavka 1. nadležna tijela provjeravaju uključuju li procedure za vođenje registra rejting-sustava evidentiranje sljedećih informacija za svaku verziju:

(a) opseg primjene rejting-sustava, pri čemu se navodi koja se vrsta izloženosti ocjenjuje s pomoću svakog pojedinog rejting-modela;

(b) članovi rukovodstva koji su odgovorni za odobravanje i datum internog odobrenja, datum obavještavanja nadležnih tijela, datum dobivanja odobrenja od nadležnih tijela, ako je primjenjivo, i datum početka primjene verzije;

(c) kratak opis eventualnih izmjena u odnosu na prethodnu verziju koja je uzeta u obzir u registru, uključujući opis aspekata rejting-sustava koji su izmijenjeni i upućivanje na dokumentaciju modela;

(d) kategoriju izmjene dodijeljenu u skladu s Delegiranom uredbom (EU) br. 529/2014 i upućivanje na kriterije za raspoređivanje izmjene u određenu kategoriju.

ODJELJAK 3.

Metodologija za procjenu strukture rejting-sustava

Članak 33.

Činitelji rizika i rejting-kriteriji

1. Pri procjeni činitelja rizika i rejting-kriterija koji se upotrebljavaju u rejting-sustavu za potrebe članka 170. stavka 1. točaka (a), (c) i (e), stavka 3. točke (a) i stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) proces odabira relevantnih činitelja rizika i rejting-kriterija, uključujući definiciju potencijalnih činitelja rizika, kriterije za odabir činitelja rizika i odluke o relevantnim činiteljima rizika;

(b) usklađenost odabranih činitelja rizika i rejting-kriterija te njihova doprinosa procjeni rizika s očekivanjima poslovnih korisnika rejting-sustava;

(c) usklađenost činitelja rizika i rejting-kriterija odabranih na temelju statističkih metoda sa statističkim dokazima o diferencijaciji rizika za svaku rejting-kategoriju ili skup izloženosti.

2. Potencijalni činitelji rizika i rejting-kriteriji koji se analiziraju u skladu sa stavkom 1. točkom (a) uključuju sljedeće informacije, ako su dostupne za pojedinu vrstu izloženosti:

(a) rizične karakteristike dužnika, uključujući:

   i. za izloženosti prema trgovačkim društvima i institucijama: financijske izvještaje, kvalitativne informacije, rizik sektora, rizik zemlje, potporu matičnog društva;

   ii. za izloženosti prema stanovništvu: financijske izvještaje ili informacije o osobnom dohotku, kvalitativne informacije, informacije o ponašanju, društveno-demografske informacije;

(b) rizične karakteristike proizvoda, uključujući vrstu proizvoda, vrstu kolaterala, pravo u redoslijedu naplate, omjer kredita i vrijednosti nekretnine;

(c) informacije o neurednosti u plaćanju: interne informacije ili informacije iz vanjskih izvora, kao što su kreditni uredi.

Članak 34.

Raspoređivanje dužnika i izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti

1. Pri procjeni raspoređivanja dužnika i izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti svakog rejting-sustava za potrebe članka 170. stavka 1. točaka (b), (d) i (f), stavka 2. i stavka 3. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li broj rejting-kategorija i skupova izloženosti dostatan da omogući smislenu diferencijaciju rizika i kvantifikaciju karakteristika gubitka na razini rejting-kategorije ili skupa izloženosti i:

   i. za izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama te izloženosti u obliku specijaliziranog financiranja, ima li rejting-skala za dužnike barem broj kategorija naveden u članku 170. stavku 1. točki (b) odnosno članku 170. stavku 2. Uredbe (EU) br. 575/2013;

   ii. za otkupljena potraživanja klasificirana kao izloženosti prema stanovništvu, odražava li grupiranje prodavateljeve uvjete odobravanja tih potraživanja i raznolikost njegovih klijenata;

(b) je li koncentracija broja izloženosti ili dužnika prekomjerna u bilo kojoj rejting-kategoriji ili skupu izloženosti, što je dopušteno samo ako je takvo raspoređivanje potkrijepljeno uvjerljivim empirijskim dokazima homogenosti rizika tih izloženosti ili dužnika;

(c) imaju li rejting-kategorije proizvoda ili skupovi izloženosti prema stanovništvu dovoljan broj izloženosti ili dužnika u pojedinačnoj rejting-kategoriji ili skupu izloženosti, osim ako je takvo raspoređivanje potkrijepljeno uvjerljivim empirijskim dokazima da je grupiranje tih izloženosti ili dužnika prikladno ili da se upotrebljavaju izravne procjene parametara rizika za pojedinačne dužnike ili izloženosti kako je navedeno u članku 169. stavku 3. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(d) imaju li rejting-kategorije proizvoda ili skupovi izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama, ako su dostupni dostatni podaci, premalo izloženosti ili dužnika u pojedinačnoj rejting-kategoriji ili skupu izloženosti, osim ako je raspoređivanje izloženosti ili dužnika potkrijepljeno uvjerljivim empirijskim dokazima da je grupiranje tih izloženosti ili dužnika prikladno ili da se upotrebljavaju izravne procjene parametara rizika za pojedinačne dužnike ili izloženosti kako je navedeno u članku 169. stavku 3. Uredbe (EU) br. 575/2013.

2. Osim provjere iz stavka 1., nadležna tijela procjenjuju, prema potrebi, kriterije koje institucija primjenjuje pri utvrđivanju:

(a) maksimalnog i minimalnog ukupnog broja rejting-kategorija ili skupova izloženosti;

(b) udjela izloženosti i dužnika raspoređenih u svaku rejting-kategoriju ili skup izloženosti.

3. Za potrebe stavaka 1. i 2. nadležna tijela uzimaju u obzir sadašnja i prošla zabilježena raspoređivanja broja izloženosti i dužnika te vrijednosti izloženosti, uključujući migraciju izloženosti i dužnika između različitih rejting-kategorija ili skupova izloženosti.

Članak 35.

Diferencijacija rizika

1. Pri procjeni diferencijacije rizika svakog rejting-sustava za potrebe članka 170. stavka 3. točaka (b) i (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 za izloženosti prema stanovništvu nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) jesu li alati koji se upotrebljavaju pri procjeni diferencijacije rizika pouzdani i prikladni s obzirom na dostupne podatke te dokazuju li zapisi vremenskih serija podataka o ostvarenim stopama statusa neispunjavanja obveza odnosno stopa gubitka za rejting-kategorije ili skupove izloženosti u različitim ekonomskim uvjetima da je diferencijacija rizika prikladna;

(b) je li institucija definirala očekivanu učinkovitost rejting-sustava u pogledu diferencijacije rizika s pomoću jasno utvrđenih ciljeva i dopuštenih odstupanja za definirane pokazatelje te alata i mjera za ispravljanje razlika u odnosu na te ciljeve ili dopuštena odstupanja; mogu se definirati zasebni ciljevi i dopuštena odstupanja za početni razvoj i kontinuiranu učinkovitost;

(c) osigurava li se dovoljna diferencijacija rizika s pomoću ciljeva i dopuštenih odstupanja za definirane pokazatelje te alata i mehanizama koji se primjenjuju za postizanje tih ciljeva i dopuštenih odstupanja.

2. Nadležna tijela stavak 1. primjenjuju i na procjenu diferencijacije rizika za izloženosti koje nisu izloženosti prema stanovništvu u skladu s člankom 170. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 ako je za to dostupna dovoljna količina podataka.

Članak 36.

Homogenost

1. Pri procjeni homogenosti dužnika ili izloženosti raspoređenih u istu rejting-kategoriju ili skup izloženosti za potrebe članka 170. stavka 1. i članka 170. stavka 3. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela procjenjuju sličnost karakteristika dužnika i gubitka povezanog s transakcijama u svakoj rejting-kategoriji ili skupu izloženosti s obzirom na sve sljedeće čimbenike:

(a) interne rejtinge;

(b) procjene PD-a;

(c) ako je primjenjivo, vlastite procjene LGD-a;

(d) ako je primjenjivo, vlastite procjene konverzijskih faktora;

(e) ako je primjenjivo, vlastite procjene ukupnih gubitaka.

Za izloženosti prema stanovništvu nadležna tijela procjenjuju te čimbenike za svaki rejting-sustav. Za izloženosti koje nisu izloženosti prema stanovništvu nadležna tijela te čimbenike procjenjuju samo za rejting-sustave za koje je dostupna dovoljna količina podataka.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela procjenjuju raspon vrijednosti i raspodjelu karakteristika dužnika i gubitka povezanog s transakcijama u svakoj rejting-kategoriji ili skupu izloženosti.

ODJELJAK 4.

Metodologija za procjenu posebnih zahtjeva za statističke modele ili druge mehaničke metode

Članak 37.

Zahtjevi u pogledu podataka

1. Pri procjeni postupka kontrole ulaznih podataka modela u skladu s člankom 174. točkom (b) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) pouzdanost i kvalitetu unutarnjih i vanjskih izvora podataka, raspon podataka dobivenih iz tih izvora i razdoblje na koje se ti izvori odnose;

(b) postupak spajanja podataka, ako se u model unose podaci iz više izvora;

(c) obrazloženje i opseg isključenja podataka raščlanjenih prema razlogu za isključenje, pri čemu se navode statistički podaci o udjelu podataka obuhvaćenih svakim isključenjem u ukupnim podacima ako su određeni podaci isključeni iz uzorka za razvoj modela;

(d) kako se postupa s netočnim podacima i podacima koji nedostaju te s netipičnim i kategoričkim podacima i uzrokuju li promjene vrste kategorizacije pad kvalitete podataka ili strukturne lomove u podacima;

(e) postupke transformacije podataka, uključujući standardizaciju i druge funkcionalne transformacije, te primjerenost tih transformacija s obzirom na rizik od razvoja modela koji je previše prilagođen tim podacima (*model overfitting*).

2. Pri procjeni reprezentativnosti podataka za razvoj modela u skladu s člankom 174. točkom (c) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) usporedivost rizičnih karakteristika dužnika ili proizvoda koje se odražavaju u podacima za izradu modela s karakteristikama izloženosti obuhvaćenih određenim rejting-modelom;

(b) usporedivost postojećih standarda odobravanja plasmana i naplate sa standardima primijenjenima u razdoblju na koje se odnosi referentni skup podataka upotrijebljen za modeliranje;

(c) dosljednost definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza tijekom vremena u podacima koji se upotrebljavaju za modeliranje te provjeravaju:

   i. jesu li uvedene prilagodbe radi usklađivanja s trenutačnom definicijom nastanka statusa neispunjavanja obveza ako je ta definicija izmijenjena u razdoblju promatranja;

   ii. je li institucija donijela prikladne mjere za osiguravanje reprezentativnosti podataka ako djeluje u nekoliko jurisdikcija u kojima se primjenjuju različite definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza;

   iii. ima li definicija statusa neispunjavanja obveza koja se upotrebljava u specifikaciji modela negativan učinak na strukturu i učinkovitost rejting-modela ako se ta definicija razlikuje od definicije statusa neispunjavanja obveza iz članka 178. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(d) ako se u razvoju modela koriste podaci iz vanjskih izvora ili podaci iz zajedničkog skupa podataka više institucija, relevantnost i prikladnost takvih podataka za izloženosti, proizvode i profil rizičnosti institucije.

Članak 38.

Dizajn modela

Pri procjeni dizajna rejting-modela za potrebe članka 174. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) prikladnost modela s obzirom na njegovu konkretnu primjenu;

(b) analizu koju je institucija provela u pogledu pretpostavki ili pristupa koji su alternativni onima primijenjenima u modelu;

(c) metodologiju koju je institucija primijenila u razvoju modela;

(d) razumije li relevantno osoblje institucije u potpunosti mogućnosti i ograničenja modela, a posebno je li u dokumentaciji modela institucije:

i. opisano koja su ograničenja modela povezana s ulaznim podacima modela, netočnim pretpostavkama i sastavnicom modela koja se odnosi na obradu podataka te dobivaju li se rezultati modela neautomatski ili u okviru IT sustava;

ii. određeno u kojim situacijama učinkovitost modela može biti ispod očekivanja ili model može postati neprikladan te je li u njoj procijenjeno koliko su značajne slabosti modela i koji su njihovi mogući olakotni čimbenici.

Članak 39.

Stručna prosudba

Kada procjenjuju je li statistički model ili druga mehanička metoda dopunjena stručnom prosudbom u skladu s člankom 174. točkom (e) Uredbe (EU) br. 575/2013 i primjenjuje li se stručna prosudba proporcionalno i prikladno u razvoju rejting-modela i u postupku raspoređivanja izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li način na koji se primjenjuje stručna prosudba opravdan i u potpunosti dokumentiran te je li procijenjen učinak stručne prosudbe na rejting-sustav, ako je moguće i izračunom njezina marginalnog doprinosa učinkovitosti rejting-sustava;

(b) uzimaju li se u obzir sve informacije koje nisu upotrijebljene u modelu i primjenjuje li se prikladna razina konzervativnosti;

(c) ako je za raspoređivanje izloženosti u rejting-kategorije ili skupove izloženosti u rejting-sustavu potrebna stručna prosudba u obliku subjektivnih ulaznih podataka ili ako su kreditnom politikom dopuštene korekcije ulaznih podataka ili rezultata modela, je li ispunjeno sve sljedeće navedeno:

i. u priručniku za korisnike modela jasno su definirani ulazni podaci i situacije u kojima se ulazni podaci mogu prilagoditi na temelju stručne prosudbe;

ii. ograničene su situacije u kojima su ulazni podaci stvarno prilagođeni;

iii. u priručniku za korisnike modela jasno su definirane situacije u kojima ulazni podaci ili rezultati rejting-modela mogu biti korigirani i postupci za njihovo korigiranje;

iv. jedinica za kontrolu kreditnog rizika ili funkcija validacije redovito pohranjuje i analizira sve podatke o primjeni stručne prosudbe i situacijama u kojima su korigirani ulazni podaci ili rezultati rejting-modela kako bi se utvrdio učinak takvih postupaka na rejting-model;

(d) je li u svakom rejting-sustavu stručna prosudba prikladno i proporcionalno primijenjena s obzirom na vrstu izloženosti.

Članak 40.

Učinkovitost modela

Pri procjeni prediktivne snage modela u skladu s člankom 174. točkom (a) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju za interne standarde institucije:

(a) sadržavaju li prikaz pretpostavki i teorije na kojima se temelje pokazatelji koje je institucija odabrala za potrebe procjene učinkovitosti modela;

(b) određuju li pobliže način primjene pokazatelja, predviđaju li za svaki pokazatelj obveznu ili neobveznu primjenu i kada ih treba primijeniti te osiguravaju li dosljednu primjenu pokazatelja;

(c) određuju li pobliže uvjete primjenjivosti te prihvatljive pragove i dopuštena odstupanja za pokazatelje, kao i utvrđuju li uzimaju li se statističke pogreške u vrijednostima tih pokazatelja u obzir u postupku procjene i, ako da, kako te, u slučaju izračuna više pokazatelja, utvrđuju li metode objedinjavanja rezultata nekoliko testova u jednu procjenu;

(d) utvrđuju li postupak kojim se osigurava da se o događajima koji pogoršavaju učinkovitost modela i dovode do prekoračenja pragova iz točke (c) obavijeste odgovarajući članovi višeg rukovodstva koji su za njega zaduženi te da članovi rukovodstva odgovorni za donošenje konačne odluke o uvođenju potrebnih izmjena modela daju jasne smjernice o tumačenju rezultata procjene.

POGLAVLJE 8.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA KVANTIFIKACIJU RIZIKA

ODJELJAK 1.

Opće odredbe

Članak 41.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjeve za kvantifikaciju parametara rizika, za potrebe članka 144. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju ispunjava li institucija:

(a) opće zahtjeve za procjenu iz članka 179. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima 42., 43. i 44.;

(b) posebne zahtjeve za procjenu PD-a iz članka 180. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima 45. i 46.;

(c) posebne zahtjeve za vlastitu procjenu LGD-a iz članka 181. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima od 47. do 52.;

(d) posebne zahtjeve za vlastitu procjenu konverzijskih faktora iz članka 182. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člancima od 53. do 56.;

(e) zahtjeve za procjenu utjecaja jamstava ili kreditnih izvedenica iz članka 183. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člankom 57.;

(f) zahtjeve za otkupljena potraživanja iz članka 184. Uredbe (EU) br. 575/2013, u skladu s člankom 58.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike institucije;

(b) provjeravaju tehničku dokumentaciju institucije o relevantnoj metodologiji i postupku procjene;

(c) provjeravaju i preispituju relevantne priručnike, metodologije i postupke koji se odnose na procjenu parametara rizika;

(d) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, odbora nadležnog za model ili drugih odbora;

(e) provjeravaju izvještaje o učinkovitosti parametara rizika i preporuke jedinice za kontrolu kreditnog rizika, funkcije validacije, funkcije interne revizije ili bilo koje druge kontrolne funkcije institucije;

(f) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija, validacija i praćenja;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) zatražiti dodatnu dokumentaciju ili analizu koja potkrepljuje zašto je institucija odabrala određenu metodologiju i kako su dobiveni rezultati;

(b) provesti vlastite procjene parametara rizika ili ponoviti procjene institucije upotrebom relevantnih podataka koje je dostavila ta institucija;

(c) zatražiti i analizirati podatke upotrijebljene u procjeni;

(d) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji su relevantni za opseg procjene;

(e) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede ispitivanja koja predlože;

(f) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

ODJELJAK 2.

Metodologija za procjenu općih zahtjeva za kvantifikaciju parametara rizika

Članak 42.

Zahtjevi u pogledu podataka

1. Kada procjenjuju usklađenost s općim zahtjevima za procjenu iz članka 179. Uredbe (EU) br. 575/2013, podatke koji se upotrebljavaju u kvantifikaciji parametara rizika i kvalitetu tih podataka, nadležna tijela provjeravaju:

(a) cjelovitost kvantitativnih i kvalitativnih podataka te drugih informacija o metodama koje se upotrebljavaju u kvantifikaciji parametara rizika kako bi se osiguralo korištenje sveg relevantnog iskustva i empirijskih dokaza;

(b) dostupnost kvantitativnih podataka koji prikazuju raščlambu ostvarenih gubitaka prema čimbenicima za primjenu odgovarajućih parametara rizika iz članka 179. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) reprezentativnost podataka upotrijebljenih u procjeni parametara rizika za određene vrste izloženosti;

(d) prikladnost broja izloženosti u uzorku i trajanja razdoblja promatranja iz članaka 45., 47. i 53. upotrijebljenih u kvantifikaciji kako bi se osiguralo da su procjene institucije točne i pouzdane;

(e) obrazloženje i dokumentaciju svih pročišćavanja podataka, među ostalim svih opservacija isključenih iz procjene i potvrda da ta isključenja ne utječu na kvantifikaciju rizika; posebno za procjene PD-a, obrazloženje i dokumentaciju učinka pročišćavanja podataka na dugoročnu prosječnu stopu statusa neispunjavanja obveza;

(f) usklađenost skupova podataka upotrijebljenih u procjeni parametara rizika, posebno s obzirom na definiciju nastanka statusa neispunjavanja obveza, tretman statusa neispunjavanja obveza, uključujući višestruke statuse neispunjavanja obveza iz članka 46. stavka 1. točke (b) i članka 49., te sastav uzorka.

2. Za potrebe provjere iz stavka 1. točke (c) nadležna tijela procjenjuju reprezentativnost podataka koji se upotrebljavaju u procjeni parametara rizika za određene vrste izloženosti procjenjujući:

(a) strukturu izloženosti obuhvaćenih svakim rejting-modelom i različite rizične karakteristike dužnika ili proizvoda te je li trenutačni portfelj u potrebnoj mjeri usporediv s portfeljima koji su dio referentnog skupa podataka;

(b) usporedivost postojećih standarda odobravanja plasmana i naplate sa standardima koji se primjenjuju u razdoblju referentnog skupa podataka;

(c) dosljednost definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza u razdoblju promatranja:

i. ako je definicija nastanka statusa neispunjavanja obveza izmijenjena u razdoblju promatranja, opis prilagodbi uvedenih radi postizanja potrebne razine usklađenosti s trenutačnom definicijom nastanka statusa neispunjavanja obveza;

ii. ako se definicije nastanka statusa neispunjavanja obveza razlikuju među jurisdikcijama u kojima institucija djeluje, prikladnost mjera i konzervativnosti koje primjenjuje institucija;

(d) ako se u kvantifikaciji parametara rizika upotrebljavaju podaci iz vanjskih izvora ili podaci iz zajedničkog skupa podataka više institucija, relevantnost i prikladnost tih podataka za izloženosti, proizvode i profil rizičnosti institucije te definicije statusa neispunjavanja obveza;

(e) ako podaci iz vanjskih izvora ili podaci iz zajedničkog skupa podataka nisu u skladu s internom definicijom nastanka statusa neispunjavanja statusa institucije, opis prilagodbi tih podataka koje je institucija provela kako bi se postigla potrebna razina usklađenosti s internom definicijom nastanka statusa neispunjavanja statusa.

3. Pri procjeni kvalitete podataka iz zajedničkog skupa podataka više institucija koji se upotrebljavaju u kvantifikaciji parametara rizika, nadležna tijela primjenjuju metodologiju procjene iz stavaka 1. i 2. uz provjeru usklađenosti sa zahtjevima iz članka 179. stavka 2. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Članak 43.

Provjera procjena

Kada procjenjuju provjeru procjena parametara rizika institucije iz članka 179. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li postupkom i godišnjim planom provjere procjena omogućena pravodobna provjera svih procjena;

(b) jesu li određeni kriteriji za utvrđivanje situacija koje su osnova za češće provjere;

(c) odražavaju li metodologije i podaci koji se upotrebljavaju u procjeni parametara rizika izmjene u postupku odobravanja plasmana i u sastavu portfelja;

(d) odražavaju li metodologije i podaci koji se upotrebljavaju u procjeni LGD-a promjene u postupku naplate, vrstama naplate i trajanju postupka naplate;

(e) odražavaju li metodologije i podaci koji se upotrebljavaju u procjeni konverzijskog faktora promjene u postupku praćenja neiskorištenih iznosa;

(f) uključuje li skup podataka koji se upotrebljava u procjeni parametara rizika relevantne podatke iz posljednjeg razdoblja promatranja i ažurira li se najmanje jednom godišnje;

(g) odražavaju li procjene parametara rizika tehnička dostignuća i druge relevantne informacije.

Članak 44.

Marža konzervativnosti

1. Nadležna tijela procjenjuju je li prikladna marža konzervativnosti uključena u vrijednosti parametara rizika koji se upotrebljavaju u izračunu kapitalnih zahtjeva iz članka 179. stavka 1. točke (f) Uredbe (EU) br. 575/2013 u sljedećim situacijama:

(a) kada se na temelju metoda i podataka ne mogu izvesti dovoljno pouzdane procjene parametara rizika, među ostalim u slučaju velikih pogrešaka u procjenama;

(b) kada jedinica za kontrolu kreditnog rizika, funkcija validacije ili funkcija unutarnje revizije ili bilo koja druga funkcija institucije utvrdi relevantne nedostatke u metodama, informacijama i podacima;

(c) kada dođe do relevantnih izmjena u standardima politika odobravanja plasmana ili naplate odnosno izmjena u sklonosti institucije preuzimanju rizika.

2. Nadležna tijela provjeravaju primjenjuju li institucije maržu konzervativnosti umjesto poduzimanja korektivnih mjera na temelju članka 146. Uredbe (EU) br. 575/2013.

ODJELJAK 3.

Metodologija za procjenu posebnih zahtjeva za procjenu PD-a

Članak 45.

Trajanje razdoblja promatranja

Kada procjenjuju trajanje razdoblja promatranja iz članka 180. stavka 1. točke (h) i članka 180. stavka 2. točke (e) Uredbe (EU) br. 575/2013, uzimajući u obzir uvjete iz Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/72 u pogledu regulatornih tehničkih standarda kojima se pobliže određuju uvjeti za izdavanje odobrenja za izuzeće u pogledu podataka ([6]) i izračun jednogodišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza na temelju vlastite povijesti nastanka statusa neispunjavanja obveza iz članka 180. stavka 1. točke (e), nadležna tijela provjeravaju:

(a) traje li razdoblje promatranja barem onoliko koliko je predviđeno zahtjevima iz članka 180. stavka 1. točke (h) i stavka 2. točke (e) Uredbe (EU) br. 575/2013 i, ako je primjenjivo, Delegirane uredbe (EU) 2017/72;

(b) ako predmetno razdoblje promatranja traje dulje od minimalnog razdoblja koje je u članku 180. stavku 1. točki (h) ili članku 180. stavku 2. točki (e) Uredbe (EU) br. 575/2013 propisano za izvor podataka i ako su podaci iz tog izvora relevantni, upotrebljavaju li se informacije za to dulje razdoblje kako bi se procijenio dugoročni prosjek jednogodišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza;

(c) za izloženosti prema stanovništvu, ako institucija ne pridaje jednaku važnost svim upotrijebljenim povijesnim podacima, je li to opravdano boljim predviđanjima stopa statusa neispunjavanja obveza te je li opravdano primijeniti ponder nula ili vrlo mali ponder na određena razdoblja ili to dovodi do konzervativnijih procjena;

(d) jesu li standardi odobravanja plasmana i uspostavljeni rejting-sustavi usklađeni te jesu li usporedivi standardi odobravanja plasmana primijenjeni u vrijeme prikupljanja vlastitih podataka o nastanku statusa neispunjavanja obveza ili jesu li izmjene standarda odobravanja plasmana i rejting-sustava uzete u obzir primjenom marže konzervativnosti u skladu s člankom 44. stavkom 1. točkom (c);

([6]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/72 od 23. rujna 2016. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda kojima se pobliže određuju uvjeti za izdavanje odobrenja za izuzeće u pogledu podataka (SL L 10, 14.1.2017., str. 1.).

(e) za izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama, jesu li prikladno definirani dužnici koji su visoko zaduženi i dužnici čija se imovina uglavnom sastoji od imovine kojom se trguje iz članka 180. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013 i jesu li prikladno utvrđena razdoblja stresnih promjena za te dužnike iz navedene odredbe.

Članak 46.

Metoda procjene PD-a

1. Kada procjenjuju metodu procjene PD-a iz članka 180. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju izračunava li se jednogodišnja stopa statusa neispunjavanja obveza za svaku rejting-kategoriju ili skup izloženosti na način koji je u skladu s karakteristikama jednogodišnje stope statusa neispunjavanja obveza definirane u članku 4. stavku 1. točki 78. Uredbe (EU) br. 575/2013 te provjeravaju:

(a) uključuje li nazivnik jednogodišnje stope statusa neispunjavanja obveza dužnike ili izloženosti koji na početku jednogodišnjeg razdoblja nisu u statusu neispunjavanja obveza, a raspoređeni su u tu rejting-kategoriju ili skup izloženosti;

(b) uključuje li brojnik jednogodišnje stope statusa neispunjavanja obveza dužnike ili izloženosti iz točke (a) koji su u tom jednogodišnjem razdoblju prešli u status neispunjavanja obveza; smatraju li se višestruki statusi neispunjavanja obveza istog dužnika ili izloženosti, čija je stopa statusa neispunjavanja obveza promatrana tijekom jednogodišnjeg razdoblja, samo jednim statusom neispunjavanja obveza iz članka 49. točke (b) koji je nastao na datum prvog od tih višestrukih statusa neispunjavanja obveza.

2. Nadležna tijela provjeravaju temelji li se procjena PD-a za svaku rejting-kategoriju dužnika odnosno skup izloženosti na višegodišnjem prosjeku jednogodišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza.

U tu svrhu provjeravaju je li razdoblje koje je institucija uključila u procjenu višegodišnjeg prosjeka jednogodišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza reprezentativno za vjerojatni raspon varijabilnosti stopa statusa neispunjavanja obveza za tu vrstu izloženosti.

3. Ako promatrani podaci upotrijebljeni u procjeni PD-a nisu reprezentativni za vjerojatni raspon varijabilnosti stopa statusa neispunjavanja obveza za određenu vrstu izloženosti, nadležna tijela provjeravaju jesu li ispunjena oba sljedeća uvjeta:

(a) institucija primjenjuje primjerenu alternativnu metodu za procjenu prosjeka jednogodišnjih stopa statusa neispunjavanja obveza u razdoblju koje je reprezentativno za vjerojatni raspon varijabilnosti stopa statusa neispunjavanja obveza za tu vrstu izloženosti;

(b) primjenjuje se odgovarajuća marža konzervativnosti ako se nakon primjene primjerene metode iz točke (a) utvrdi da je procjena prosječnih stopa statusa neispunjavanja obveza nepouzdana ili na drugi način ograničena.

4. Za potrebe provjere iz stavka 1. nadležna tijela provjeravaju je li sve od sljedeće navedenog primjereno za predmetnu vrstu izloženosti:

(a) funkcionalni i strukturni oblik metode procjene;

(b) pretpostavke na kojima se temelji metoda procjene;

(c) cikličnost metode procjene;

(d) trajanje razdoblja promatranja obuhvaćenog u skladu s člankom 45.;

(e) marža konzervativnosti primijenjena u skladu s člankom 44.;

(f) stručna prosudba;

(g) ako je primjenjivo, odabir činitelja rizika.

5. Za izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama, ako su dužnici visoko zaduženi ili se njihova imovina uglavnom sastoji od imovine kojom se trguje iz članka 180. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju odražava li PD performanse odnosne imovine u razdobljima stresnih promjena iz navedene odredbe.

6. Za izloženosti prema trgovačkim društvima, institucijama, središnjim državama i središnjim bankama, ako se institucija koristi rejting-skalom VIPKR-a, nadležna tijela provjeravaju analizu usklađenosti sa zahtjevima iz članka 180. stavka 1. točke (f) Uredbe (EU) br. 575/2013 koju je institucija provela te je li u toj analizi ispitano jesu li vrste izloženosti koje je rangirao VIPKR reprezentativne za vrste izloženosti institucije i razdoblje kreditne procjene koju je proveo VIPKR.

7. Za izloženosti prema stanovništvu, ako institucija izvodi procjene PD-a ili LGD-a iz procjene ukupnih gubitaka te odgovarajuće procjene PD-a ili LGD-a u skladu s člankom 180. stavkom 2. točkom (d) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju analizu koju je institucija provela u pogledu usklađenosti sa svim relevantnim kriterijima za procjenu PD-a i LGD-a iz članaka od 178. do 184. Uredbe (EU) br. 575/2013.

8. Za izloženosti prema stanovništvu, nadležna tijela provjeravaju analizira li institucija redovito i uzima li u obzir očekivane promjene PD-a tijekom cijelog razdoblja trajanja kreditnih izloženosti („učinci sezoniranja”) iz članka 180. stavka 2. točke (f) Uredbe (EU) br. 575/2013.

9. Kada procjenjuju statističke modele za procjenu PD-a, nadležna tijela primjenjuju, uz metode iz stavaka od 1. do 8., metodologiju za procjenu posebnih zahtjeva za statističke modele ili druge mehaničke metode iz članaka od 37. do 40.

ODJELJAK 4.

Metodologija za procjenu posebnih zahtjeva za vlastitu procjenu LGD-a

Članak 47.

Trajanje razdoblja promatranja

Pri procjeni trajanja razdoblja obuhvaćenog procjenom LGD-a za potrebe članka 181. stavka 1. točke (j) i članka 181. stavka 2. drugog podstavka Uredbe (EU) br. 575/2013 i Delegirane uredbe (EU) 2017/72 („razdoblje promatranja”) nadležna tijela provjeravaju:

(a) traje li razdoblje promatranja barem onoliko koliko je predviđeno zahtjevima iz članka 181. stavka 1. točke (j) i članka 181. stavka 2. drugog podstavka Uredbe (EU) br. 575/2013 i, ako je primjenjivo, Delegirane uredbe (EU) 2017/72;

(b) ako predmetno razdoblje promatranja traje dulje od minimalnog razdoblja iz članka 181. stavka 1. točke (j) i članka 181. stavka 2. drugog podstavka Uredbe (EU) br. 575/2013 za izvor podataka i ako su podaci iz tog izvora relevantni za procjenu LGD-a, upotrebljavaju li se informacije za to dulje razdoblje;

(c) za izloženosti prema stanovništvu, ako institucija ne pridaje jednaku važnost svim upotrijebljenim povijesnim podacima, je li to opravdano boljim predviđanjima stopa gubitka te je li opravdano primijeniti ponder nula ili vrlo mali ponder na određena razdoblja ili to dovodi do konzervativnijih procjena.

Članak 48.

Metoda procjene LGD-a

Kada procjenjuju metodu vlastite procjene LGD-a iz članka 181. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) procjenjuje li institucija LGD po homogenim rejting-kategorijama proizvoda ili po skupovima izloženosti;

(b) izračunava li se prosječni ostvareni LGD po rejting-kategorijama proizvoda ili po skupovima izloženosti s pomoću prosjeka ponderiranog statusima neispunjavanja obveza;

(c) upotrebljavaju li se svi zabilježeni statusi neispunjavanja obveza u izvorima podataka, a posebno uzimaju li se za potrebe procjene LGD-a konzervativno u obzir nedovršeni postupci naplate te je li relevantan odabir razdoblja restrukturiranja i metodologija za procjenu dodatnih troškova i naplata nakon i, prema potrebi, tijekom tog razdoblja;

(d) temelje li se procjene LGD-a za osigurane izloženosti isključivo na procijenjenoj tržišnoj vrijednosti kolaterala ili se njima uzimaju u obzir ostvareni prihodi od prošlih likvidacija i potencijalna nemogućnost institucije da preuzme i realizira svoj kolateral;

(e) uzimaju li se procjenama LGD-a za osigurane izloženosti u obzir potencijalna smanjenja vrijednosti kolaterala od trenutka procjene LGD-a do konačne naplate;

(f) uzima li se konzervativno u obzir stupanj povezanosti rizika dužnika i rizika kolaterala te trošak realizacije kolaterala;

(g) jesu li eventualne nenaplaćene naknade koje su priznate u računu dobiti i gubitka institucije prije nastanka statusa neispunjavanja obveza dodane njezinoj izloženosti i gubitku;

(h) je li mogućnost budućih povlačenja sredstava nakon nastanka statusa neispunjavanja obveza primjereno uzeta u obzir;

i. jesu li svi sljedeći aspekti primjereni vrsti izloženosti na koju su primijenjeni:

   i. funkcionalni i strukturni oblik metode procjene;

   ii. pretpostavke koje se odnose na metodu procjene;

   iii. metoda procjene učinka ekonomske recesije;

   iv. razdoblje trajanja upotrijebljenih nizova podataka;

   v. marža konzervativnosti;

   vi. primjena stručne prosudbe;

   vii. ako je primjenjivo, odabir činitelja rizika.

Članak 49.

Tretman višestrukih statusa neispunjavanja obveza

Za tretman dužnika koji u ograničenom razdoblju više puta prijeđu iz statusa ispunjavanja obveza u status neispunjavanja obveza i obrnuto kako ih definira institucija („višestruki statusi neispunjavanja obveza”), nadležna tijela procjenjuju prikladnost metoda koje primjenjuje institucija i provjeravaju:

(a) jesu li definirani izričiti uvjeti koje treba ispuniti prije nego što se smatra da je proizvod ponovno u statusu ispunjavanja obveza;

(b) smatraju li se višestruki statusi neispunjavanja obveza utvrđeni u razdoblju koje je odredila institucija samo jednim statusom neispunjavanja obveza za potrebe procjene LGD-a, pri čemu se datum prvog zabilježenog nastanka statusa neispunjavanja obveza smatra relevantnim datumom nastanka statusa neispunjavanja obveza te se postupak naplate uzima u obzir od tog datuma do završetka postupka naplate nakon posljednjeg zabilježenog statusa neispunjavanja obveza u tom razdoblju;

(c) je li trajanje razdoblja u kojem su višestruki statusi neispunjavanja obveza priznati kao jedan status neispunjavanja obveza utvrđeno uzimajući u obzir interne politike institucije i analizu povijesti nastanka statusa neispunjavanja obveza;

(d) tretiraju li se statusi neispunjavanja obveza upotrijebljeni u procjeni PD-a i konverzijskih faktora jednako kao statusi neispunjavanja obveza upotrijebljeni u procjeni LGD-a.

Članak 50.

Primjena procjena LGD-a koje su primjerene ekonomskoj recesiji

Kada procjenjuju je li ispunjen zahtjev za korištenje procjena LGD-a koje su primjerene ekonomskoj recesiji iz članka 181. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) koristi li institucija procjene LGD-a koje su primjerene ekonomskoj recesiji ako su one konzervativnije od dugoročnog prosjeka;

(b) opravdava li institucija svoj odabir dugoročnim prosjecima i procjenama LGD-a koje su primjerene ekonomskoj recesiji;

(c) provodi li institucija strog i temeljito dokumentiran postupak za utvrđivanje ekonomske recesije i procjenu njezinih učinaka na stope naplate te za izradu procjena LGD-a koje su primjerene ekonomskoj recesiji;

(d) uključuje li institucija u procjene LGD-a eventualne negativne povezanosti utvrđene između odabranih ekonomskih pokazatelja i stopa naplate.

Članak 51.

Procjena LGD-a, ELBE-a i UL-a za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza

1. Pri procjeni zahtjeva koji se odnose na procjene LGD-a za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza i za najbolju procjenu očekivanoga gubitka („EL_{BE}") iz članka 181. stavka 1. točke (h) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju primjenjuje li institucija jedan od sljedećih pristupa i procjenjuju taj pristup:

(a) izravnu procjenu LGD-a za izloženosti u statusu neispunjavanja obveza („LGD u statusu neispunjavanja obveza") i izravnu procjenu ELBE-a;

(b) izravnu procjenu ELBE-a i procjenu LGD-a u statusu neispunjavanja obveza kao zbroj ELBE-a i uvećanja zbog neočekivanoga gubitka povezanog s izloženostima u statusu neispunjavanja obveza do kojeg bi moglo doći u razdoblju naplate.

2. Pri procjeni pristupa institucije u skladu sa stavkom 1. nadležna tijela provjeravaju:

(a) uzimaju li se u metodama procjene LGD-a u statusu neispunjavanja obveza, u obliku izravne procjene ili uvećanja ELBE-a, u obzir mogući dodatni neočekivani gubici u razdoblju naplate, a posebno vodi li se računa o mogućim nepovoljnim promjenama ekonomskih uvjeta tijekom očekivanog trajanja postupka naplate;

(b) uzimaju li se u metodama procjene LGD-a u statusu neispunjavanja obveza, u obliku izravne procjene ili uvećanja ELBE-a i metodama procjene ELBE-a u obzir informacije o vremenu nastanka statusa neispunjavanja obveza i naplatama koje su dosad izvršene;

(c) ako institucija provodi izravnu procjenu LGD-a u statusu neispunjavanja obveza, jesu li metode procjene u skladu sa zahtjevima iz članaka 47., 48. i 49.;

(d) je li procjena LGD-a u statusu neispunjavanja obveza viša od ELBE-a ili, ako je LGD u statusu neispunjavanja obveza jednak ELBE-u, jesu li za pojedinačne izloženosti takvi slučajevi ograničeni i opravdava li ih institucija na odgovarajući način;

(e) uzimaju li se u procjeni ELBE-a u obzir sve trenutačno dostupne i relevantne informacije te posebno vodi li se računa o trenutačnim ekonomskim uvjetima;

(f) ako specifični ispravci vrijednosti za kreditni rizik premašuju procjene ELBE-a, analiziraju li se i opravdavaju razlike između njih;

(g) jesu li metode procjene LGD-a u statusu neispunjavanja obveza, u obliku izravne procjene ili uvećanja EL_{BE}-a, i metode procjene EL_{BE}-a jasno dokumentirane.

Članak 52.

Zahtjevi u pogledu upravljanja kolateralima, pravne sigurnosti i upravljanja rizicima

Kada procjenjuju je li institucija utvrdila interne zahtjeve u pogledu upravljanja kolateralima, pravne sigurnosti i upravljanja rizicima iz članka 181. stavka 1. točke (f) Uredbe (EU) br. 575/2013 koji su općenito u skladu s onima iz poglavlja 4. odjeljka 3. te uredbe, nadležna tijela provjeravaju jesu li barem politike i procedure institucije koje se odnose na interne zahtjeve za vrednovanje kolaterala i pravnu sigurnost posve u skladu sa zahtjevima iz trećeg dijela glave II. poglavlja 4. odjeljka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013.

ODJELJAK 5.

Metodologija za procjenu posebnih zahtjeva za vlastitu procjenu konverzijskih faktora

Članak 53.

Trajanje razdoblja promatranja

Pri procjeni trajanja razdoblja obuhvaćenog procjenom konverzijskih faktora iz članka 182. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 i Delegirane uredbe (EU) 2017/72 („razdoblje promatranja”) nadležna tijela provjeravaju:

(a) traje li razdoblje promatranja barem onoliko koliko je propisano u članku 182. stavcima 2. i 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 i, ako je primjenjivo, Delegiranoj uredbi (EU) 2017/72;

(b) ako raspoloživi podaci iz nekog izvora obuhvaćaju dulje razdoblje promatranja od minimalnog razdoblja propisanog člankom 182. stavcima 2. i 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 i ako su podaci iz tog izvora relevantni za procjenu konverzijskih faktora, upotrebljavaju li se informacije za to dulje razdoblje;

(c) za izloženosti prema stanovništvu, ako institucija ne pridaje jednaku važnost svim upotrijebljenim povijesnim podacima, je li to opravdano boljim predviđanjima povlačenja raspoloživih sredstava i je li to, ako se na određeno razdoblje primijeni nula ili vrlo mali ponder, opravdano ili dovodi do konzervativnijih procjena.

Članak 54.

Metoda procjene konverzijskih faktora

Kada procjenjuju metodu procjene konverzijskih faktora iz članka 182. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) procjenjuje li institucija procjene konverzijskih faktora po rejting-kategorijama proizvoda ili po skupovima izloženosti;

(b) izračunavaju li se prosječni ostvareni konverzijski faktori po rejting-kategorijama proizvoda ili po skupovima izloženosti s pomoću prosjeka ponderiranog statusima neispunjavanja obveza;

(c) upotrebljavaju li se svi zabilježeni statusi neispunjavanja obveza u izvorima podataka u procjeni konverzijskih faktora;

(d) uzima li se konzervativno u obzir mogućnost dodatnih povlačenja sredstava, osim za izloženosti prema stanovništvu kada su uključene u procjene LGD-a;

(e) odražavaju li se politike i strategije institucije koje se odnose na računovodstvenu evidenciju, uključujući praćenje limita, i praćenje naplate plasmana u procjeni konverzijskih faktora;

(f) jesu li svi sljedeći aspekti primjereni za vrstu izloženosti na koju su primijenjeni:

   i. funkcionalni i strukturni oblik metode procjene;

   ii. pretpostavke na kojima se temelji metoda procjene;

   iii. ako je primjenjivo, metoda procjene učinka ekonomske recesije;

   iv. trajanje razdoblja promatranja u skladu s člankom 53.;

   v. marža konzervativnosti primijenjena u skladu s člankom 44.;

   vi. stručna prosudba;

   vii. ako je primjenjivo, odabir činitelja rizika.

Članak 55.

Primjena procjena konverzijskih faktora koje su primjerene ekonomskoj recesiji

Kada procjenjuju jesu li ispunjeni zahtjevi za primjenu procjena konverzijskih faktora koje su primjerene ekonomskoj recesiji u skladu s člankom 182. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) primjenjuje li institucija procjene konverzijskih faktora koje su primjerene ekonomskoj recesiji ako su one konzervativnije od dugoročnog prosjeka;

(b) opravdava li institucija svoj odabir dugoročnim prosjecima i procjenama konverzijskih faktora koje su primjerene ekonomskoj recesiji;

(c) provodi li institucija strog i temeljito dokumentiran postupak za utvrđivanje ekonomske recesije i procjenu njezinih učinaka na povlačenje sredstava iz kreditnih limita te za izradu procjena konverzijskih faktora koje su primjerene ekonomskoj recesiji;

(d) uključuje li institucija u procjene konverzijskih faktora eventualne negativne povezanosti utvrđene između odabranih ekonomskih pokazatelja i povlačenja sredstava iz kreditnih limita.

Članak 56.

Zahtjevi u pogledu politika i strategija za računovodstvenu evidenciju i praćenje naplate plasmana

Za potrebe procjene usklađenosti sa zahtjevima za procjenu konverzijskih faktora iz članka 182. stavka 1. točaka (d) i (e) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju ima li institucija politike i strategije za računovodstvenu evidenciju i praćenje naplate plasmana te odgovarajuće sustave i procedure za svakodnevno praćenje iznosa izloženosti.

ODJELJAK 6.

Metodologija za procjenu utjecaja jamstava ili kreditnih izvedenica

Članak 57.

Priznavanje davatelja jamstava i jamstava

Kada procjenjuju usklađenost sa zahtjevima za procjenu utjecaja jamstava ili kreditnih izvedenica na parametre rizika iz članka 183. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li institucija jasno propisala kriterije kojima se utvrđuju situacije u kojima procjene PD-a ili procjene LGD-a treba prilagoditi kako bi se uzeli u obzir učinci jamstava na smanjenje rizika te primjenjuju li se ti kriteriji dosljedno tijekom vremena;

(b) ako u prilagodbi iznosa izloženosti ponderiranih rizikom u skladu s člankom 153. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 treba upotrijebiti PD pružatelja zaštite, jesu li učinci jamstava na smanjenje rizika uzeti u obzir u procjenama LGD-a ili PD-a dužnika;

(c) je li institucija jasno propisala kriterije za priznavanje davatelja jamstava i jamstava u svrhu izračunavanja iznosa izloženosti ponderiranih rizikom, posebno s pomoću vlastitih procjena LGD-a ili PD-a;

(d) dokumentira li institucija kriterije za prilagođavanje vlastitih procjena LGD-a ili PD-a radi uzimanja u obzir utjecaja jamstava;

(e) priznaje li institucija u vlastitim procjenama LGD-a ili PD-a samo jamstva koja ispunjavaju sljedeće kriterije:

i. ako je institucija interno rangirala davatelja jamstva na temelju rejting-sustava koji su nadležna tijela već odobrila za potrebe primjene IRB pristupa, ispunjava li jamstvo zahtjeve iz članka 183. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013;

ii. ako je institucija dobila odobrenje za primjenu standardiziranog pristupa u skladu s člancima 148. i 150. Uredbe (EU) br. 575/2013 za izloženosti prema subjektima kao što je davatelj jamstva, jesu li ispunjena oba sljedeća kriterija:

— davatelj jamstva raspoređen je u kategoriju izloženosti u skladu s člankom 147. Uredbe (EU) br. 575/2013 kao institucija, središnja država, središnja banka ili trgovačko društvo za koje je VIPKR proveo procjenu kreditnog rizika,

— davatelj jamstva ispunjava zahtjeve iz članaka od 213. do 216. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(f) institucija ispunjava zahtjeve iz točaka (a) i (e) i za kreditne izvedenice kod kojih je referentni subjekt jedna osoba.

ODJELJAK 7.

Metodologija za procjenu zahtjeva za otkupljena potraživanja

Članak 58.

Procjene parametara rizika za otkupljena potraživanja od trgovačkih društava

1. Kada procjenjuju prikladnost procjena PD-a i LGD-a za otkupljena potraživanja od trgovačkih društava, ako institucija izvodi procjene PD-a ili LGD-a za otkupljena potraživanja od trgovačkih društava iz procjene EL-a u skladu s člankom 160. stavkom 2. i člankom 161. stavkom 1. točkama (e) i (f) te odgovarajuće procjene PD-a ili LGD-a, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li EL procijenjen na temelju višegodišnjeg prosjeka jednogodišnjih stopa ukupnog gubitka ili drugog primjerenog pristupa;

(b) je li postupak procjene ukupnog gubitka u skladu s odrednicama LGD-a iz članka 181. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) može li institucija na pouzdan način rastaviti procijenjeni EL na PD i LGD;

(d) u slučaju otkupljenih potraživanja od trgovačkih društava u kojem se primjenjuje članak 153. stavak 6. Uredbe (EU) br. 575/2013, upotrebljavaju li se dostatni podaci iz vanjskih i unutarnjih izvora.

2. Kada procjenjuju prikladnost procjena PD-a i LGD-a za otkupljena potraživanja od trgovačkih društava u slučajevima koji nisu oni iz stavka 1., nadležna tijela:

(a) procjenjuju te procjene u skladu s člancima od 42. do 52.;

(b) provjeravaju jesu li ispunjeni zahtjevi iz članka 184. Uredbe (EU) br. 575/2013.

POGLAVLJE 9.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA RASPOREĐIVANJE IZLOŽENOSTI U KATEGORIJE IZLOŽENOSTI

Članak 59.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila ispunjava li institucija zahtjev za dosljedno raspoređivanje svake izloženosti u zasebnu kategoriju izloženosti tijekom vremena u skladu s člankom 147. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela procjenjuju sljedeće:

(a) metodologiju raspoređivanja institucije i njezinu primjenu, u skladu s člankom 60.;

(b) redoslijed raspoređivanja izloženosti u kategorije izloženosti, u skladu s člankom 61.;

(c) je li institucija uzela u obzir posebne zahtjeve za kategoriju izloženosti prema stanovništvu, u skladu s člankom 62.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike, postupke i metodologiju raspoređivanja institucije;

(b) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(c) provjeravaju relevantne nalaze unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(d) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(e) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima;

(f) provjeravaju kriterije koje primjenjuje osoblje odgovorno za neautomatsko raspoređivanje izloženosti u kategorije izloženosti.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provesti ispitivanje uzoraka i provjeriti dokumente povezane s karakteristikama dužnika te odobravanjem i obnavljanjem plasmana;

(b) provjeriti funkcionalnu specifikaciju relevantnih IT sustava;

(c) usporediti podatke institucije s javno dostupnim podacima, među ostalim s podacima zabilježenima u bazi podataka koju EBA vodi u skladu s člankom 115. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 ili u bazi podataka koju vode nadležna tijela;

(d) provjeriti poštuje li institucija Provedbenu odluku Komisije 2014/908/EU ([7]) o istovjetnosti nadzornih i regulatornih zahtjeva određenih trećih zemalja i državnih područja za potrebe tretmana izloženosti u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013;

(e) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede ispitivanja koja predlože;

(f) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 60.

Metodologija raspoređivanja i njezina primjena

1. Pri procjeni metodologije raspoređivanja u skladu s člankom 147. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li metodologija u potpunosti dokumentirana i je li u skladu sa zahtjevima iz članka 147. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(b) odražava li metodologija redoslijed raspoređivanja utvrđen u članku 61.;

(c) uključuje li metodologija popis regulatornih i nadzornih sustava trećih zemalja koji se smatraju istovjetnima onima koji se primjenjuju u Uniji u skladu s Provedbenom odlukom 2014/908/EU iz članka 107. stavka 4., članka 114. stavka 7., članka 115. stavka 4. i članka 116. stavka 5. Uredbe (EU) br. 575/2013, kada je takva istovjetnost potrebna za raspoređivanje izloženosti u određenu kategoriju.

2. Pri ocjeni primjene metodologije raspoređivanja iz stavka 1. nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li postupci kojima se uređuju unos i transformacija podataka u IT sustavima dovoljno pouzdani kako bi se osiguralo pravilno raspoređivanje svake izloženosti u kategoriju izloženosti;

(b) jesu li osoblju odgovornom za raspoređivanje izloženosti dostupni dovoljno detaljni kriteriji kako bi se osiguralo dosljedno raspoređivanje;

([7]) Provedbena odluka Komisije 2014/908/EU od 12. prosinca 2014. o istovjetnosti nadzornih i regulatornih zahtjeva određenih trećih zemalja i državnih područja za potrebe tretmana izloženosti u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 359, 16.12.2014., str. 155.).

(c) raspoređuje li u kategorije izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, kategorije stavki koje predstavljaju sekuritizacijske pozicije i kategorije izloženosti u obliku specijaliziranog financiranja u skladu s člankom 147. stavkom 8. Uredbe (EU) br. 575/2013 osoblje koje je upoznato s uvjetima i relevantnim pojedinostima transakcije prema kojima se određuje kategorija tih izloženosti;

(d) provodi li se raspoređivanje na temelju najnovijih dostupnih podataka.

3. Za izloženosti u CIU-ovima, nadležna tijela provjeravaju ulažu li institucije sve napore kako bi odnosne izloženosti rasporedile u prikladne kategorije izloženosti u skladu s člankom 152. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Članak 61.

Redoslijed raspoređivanja

Kada procjenjuju raspoređuje li institucija izloženosti u kategorije izloženosti u skladu s člankom 147. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju provodi li se raspoređivanje prema sljedećem redoslijedu:

(a) prvo, izloženosti koje se mogu klasificirati kao izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, stavke koje predstavljaju sekuritizacijske pozicije i ostala imovina raspoređuju se u te kategorije u skladu s člankom 147. stavkom 2. točkama (e), (f) i (g) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(b) drugo, izloženosti koje nisu raspoređene u skladu s točkom (a), a koje se mogu rasporediti u kategorije izloženosti prema središnjim državama i središnjim bankama, izloženosti prema institucijama, izloženosti prema trgovačkim društvima ili izloženosti prema stanovništvu, raspoređuju se u te kategorije u skladu s člankom 147. stavkom 2. točkama (a), (b), (c) i (d) Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) treće, sve kreditne obveze koje nisu raspoređene u skladu s točkom (a) ili (b) raspoređuju se u kategoriju izloženosti prema trgovačkim društvima u skladu s člankom 147. stavkom 7. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Članak 62.

Posebni zahtjevi za izloženosti prema stanovništvu

1. Pri procjeni raspoređivanja izloženosti u kategoriju izloženosti prema stanovništvu u skladu s člankom 147. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) razlikuje li institucija dosljedno izloženosti prema fizičkim osobama od izloženosti prema MSP-ovima na temelju jasnih kriterija;

(b) je li institucija za potrebe praćenja usklađenosti s graničnom vrijednosti iz članka 147. stavka 5. točke (a) podtočke ii. Uredbe (EU) br. 575/2013 uspostavila primjerene postupke i mehanizme za:

i. utvrđivanje grupa povezanih osoba i objedinjavanje relevantnih izloženosti svake institucija i njezina matičnog društva ili društava kćeri prema toj grupi povezanih osoba;

ii. procjenjivanje slučajeva u kojima je prekoračena granična vrijednost;

iii. osiguravanje da se izloženost prema MSP-u za koji je prekoračena granična vrijednost bez nepotrebne odgode prerasporedi u kategoriju izloženosti prema trgovačkim društvima.

2. Kada provjeravaju upravlja li se izloženostima prema stanovništvu tako pojedinačno kao izloženostima u kategoriji izloženosti prema trgovačkim društvima u smislu članka 147. stavka 5. točke (c) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela uzimaju u obzir barem sljedeće sastavnice kreditnog postupka:

(a) marketinške i prodajne aktivnosti;

(b) vrstu proizvoda;

(c) rejting-proces;

(d) rejting-sustav;

(e) postupak donošenja odluke o izloženosti;

(f) metode smanjenja kreditnog rizika;

(g) postupke praćenja;

(h) postupak naplate.

3. Kada utvrđuju jesu li ispunjeni kriteriji iz članka 147. stavka 5. točaka (c) i (d) Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela ispituju je li raspoređivanje izloženosti u skladu s poslovnim linijama institucije i načinom na koji se tim izloženostima upravlja.

4. Nadležna tijela provjeravaju je li institucija rasporedila svaku izloženost prema stanovništvu u zasebnu kategoriju izloženosti na koju se primjenjuje relevantni koeficijent korelacije u skladu s člankom 154. stavcima 1., 3. i 4. Uredbe (EU) br. 575/2013:

(a) za potrebe provjere usklađenosti s člankom 154. stavkom 4. točkama (d) i (e) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

   i. je li volatilnost stopa gubitka za portfelj kvalificiranih obnovljivih izloženosti prema stanovništvu niska u usporedbi s njihovim prosječnim razinama stopa gubitka tako da procijene usporedbu koju je institucija provela u pogledu volatilnosti stopa gubitka za portfelj kvalificiranih obnovljivih izloženosti prema stanovništvu u odnosu na druge izloženosti prema stanovništvu ili druge referentne vrijednosti;

   ii. je li upravljanje rizicima portfelja kvalificiranih obnovljivih izloženosti prema stanovništvu u skladu s odnosnim rizičnim karakteristikama, među ostalim stopama gubitka;

(b) za potrebe provjere usklađenosti s člankom 154. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju je li na sve izloženosti za koje se u vlastitim procjenama LGD-a upotrebljava kolateral u obliku nekretnine u skladu s člankom 181. stavkom 1. točkom (f) Uredbe (EU) br. 575/2013 primijenjen koeficijent korelacije iz članka 154. stavka 3. Uredbe (EU) br. 575/2013.

POGLAVLJE 10.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA TESTIRANJE OTPORNOSTI NA STRES KOJE SE PROVODI PRI PROCJENI ADEKVATNOSTI KAPITALA

Članak 63.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila jesu li testiranja otpornosti na stres koja institucija provodi pri procjeni vlastite adekvatnosti kapitala odgovarajuća u skladu s člankom 177. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) prikladnost metoda koje se primjenjuju pri osmišljavanju testiranja otpornosti na stres, u skladu s člankom 64.;

(b) pouzdanost organizacije postupka testiranja otpornosti na stres, u skladu s člankom 65.;

(c) integraciju testiranja otpornosti na stres u postupke upravljanja rizicima i kapitalom, u skladu s člankom 66.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju interne politike, metode i postupke institucije povezane s osmišljavanjem i provedbom testiranja otpornosti na stres;

(b) provjeravaju ishode testiranja otpornosti na stres koje je institucija provela;

(c) provjeravaju uloge i odgovornosti jedinica i upravljačkih tijela uključenih u osmišljavanje, odobravanje i provedbu testiranja otpornosti na stres;

(d) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(e) provjeravaju relevantne nalaze unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(f) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji se koriste pri testiranju otpornosti na stres;

(b) zatražiti od institucije da izračun u okviru testiranja otpornosti na stres provede na temelju alternativnih pretpostavki;

(c) provesti vlastite izračune u okviru testiranja otpornosti na stres na temelju podataka institucije za određene vrste izloženosti;

(d) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 64.

Prikladnost metoda koje se primjenjuju pri osmišljavanju testiranja otpornosti na stres

1. Pri procjeni prikladnosti metoda koje se primjenjuju pri osmišljavanju testiranja otpornosti na stres koja institucija provodi kada procjenjuje adekvatnost kapitala u skladu s člankom 177. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li testiranja smislena, razumno konzervativna i mogu li se njima utvrditi učinci ozbiljne, ali moguće ekonomske recesije na ukupne kapitalne zahtjeve institucije za kreditni rizik;

(b) obuhvaćaju li testiranja barem sve značajne portfelje na koje se primjenjuje IRB pristup;

(c) jesu li metode u odgovarajućoj mjeri usklađene s metodama koje institucija primjenjuje za potrebe testiranja otpornosti na stres u vezi s internim raspoređivanjem kapitala;

(d) je li dokumentacija o metodologiji testiranja otpornosti na stres, uključujući podatke iz unutarnjih i vanjskih izvora te informacije o stručnoj prosudbi, dovoljno detaljna kako bi treće strane mogle razumjeti zašto su odabrani određeni scenariji i ponoviti testiranje otpornosti na stres.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. točke (a) nadležna tijela provjeravaju obuhvaćaju li testiranja otpornosti na stres barem sljedeće korake:

(a) utvrđivanje scenarija, uključujući scenarije ozbiljne, ali moguće ekonomske recesije, i prilagodbu u skladu s člankom 153. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 scenarija kojim se predviđa pogoršanje kreditne kvalitete pružateljâ zaštite;

(b) procjenu učinka utvrđenih scenarija na parametre rizika, migraciju među rejtinzima, očekivane gubitke i izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik institucije;

(c) procjenu prikladnosti kapitalnih zahtjeva.

3. Pri procjeni prikladnosti scenarija iz stavka 2. točke (a) nadležna tijela provjeravaju pouzdanost sljedećih metodologija:

(a) metodologije za utvrđivanje skupine ekonomskih čimbenika;

(b) metodologije za izradu scenarija testiranja otpornosti na stres, uključujući ozbiljnost, trajanje i izglednost takvih scenarija;

(c) metodologije za predviđanje učinka svakog scenarija na relevantne parametre rizika.

Članak 65.

Organizacija postupka testiranja otpornosti na stres

Kada procjenjuju pouzdanost organizacije postupka testiranja otpornosti na stres koji institucija primjenjuje pri procjeni adekvatnosti kapitala u skladu s člankom 177. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) provodi li se testiranje otpornosti na stres redovito, a najmanje jednom godišnje;

(b) jesu li jasno definirane uloge i odgovornosti jedinice ili jedinica zaduženih za osmišljavanje i provedbu testiranja otpornosti na stres;

(c) jesu li rezultati testiranja otpornosti na stres odobreni na primjerenoj razini rukovodstva te je li više rukovodstvo pravodobno obaviješteno o tim rezultatima;

(d) doprinosi li IT infrastruktura efektivno učinkovitosti testiranja otpornosti na stres.

Članak 66.

Integracija testiranja otpornosti na stres u postupke upravljanja rizicima i kapitalom

Pri procjeni integracije testiranja otpornosti na stres u postupke upravljanja rizicima i kapitalom institucije za potrebe članka 177. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) uzima li institucija u obzir rezultate testiranja otpornosti na stres u svojem procesu donošenja odluka, posebno u pogledu upravljanja rizicima i kapitalom;

(b) uzima li institucija u obzir rezultate testiranja otpornosti na stres u postupku upravljanja kapitalom i utvrđuje li moguće događaje ili buduće promjene ekonomskih uvjeta za potrebe kapitalnih zahtjeva.

POGLAVLJE 11.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA IZRAČUN KAPITALNIH ZAHTJEVA

Članak 67.

Opće odredbe

1. Kako bi procijenila izračunava li institucija kapitalne zahtjeve primjenom vlastitih parametara rizika za različite kategorije izloženosti u skladu s člankom 110. stavcima 2. i 3., člankom 144. stavkom 1. točkom (g) i člancima od 151. do 168. Uredbe (EU) br. 575/2013 te može li izvještavati u skladu s člankom 430. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju sve sljedeće navedeno:

(a) pouzdanost sustava koji se upotrebljava za izračun kapitalnih zahtjeva, u skladu s člankom 68.;

(b) kvalitetu podataka, u skladu s člankom 69.;

(c) ispravnost primjene metodologije i postupaka za različite kategorije izloženosti, u skladu s člankom 70.;

(d) organizaciju postupka izračuna kapitalnih zahtjeva, u skladu s člankom 71.

2. Kada je riječ o grupacijama, nadležna tijela u procjeni iz stavka 1. uzimaju u obzir strukturu bankarske grupacije te utvrđene uloge i odgovornosti matične institucije i njezinih društava kćeri.

3. Za potrebe provjere iz stavaka 1. i 2. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju interne politike i postupke institucije povezane s postupkom izračuna kapitalnih zahtjeva, uključujući izvore podataka, metode izračuna i kontrole koje se primjenjuju;

(b) provjeravaju relevantne uloge i odgovornosti različitih jedinica i internih tijela uključenih u postupak izračuna kapitalnih zahtjeva;

(c) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(d) provjeravaju dokumentaciju testiranja u okviru sustava izračuna, uključujući scenarije primijenjene u testiranjima, njihove rezultate i odobrenja;

(e) provjeravaju relevantna izvještaje o kontroli, uključujući rezultate usklađivanja podataka iz različitih izvora;

(f) provjeravaju relevantne nalaze unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(g) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(h) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

4. Za potrebe procjene iz stavaka 1. i 2. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji se koriste pri izračunu kapitalnih zahtjeva;

(b) zatražiti od institucije da na licu mjesta izračuna kapitalne zahtjeve za određene vrste izloženosti;

(c) provesti vlastito ispitivanje uzoraka u vezi s izračunom kapitalnih zahtjeva na temelju podataka institucije za određene vrste izloženosti;

(d) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede ispitivanja koja predlože;

(e) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 68.

Pouzdanost sustava koji se upotrebljava za izračun kapitalnih zahtjeva

Pri procjeni pouzdanosti sustava institucije za izračun kapitalnih zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (g) Uredbe (EU) br. 575/2013, uz zahtjeve iz članaka od 72. do 75. u pogledu metodologije procjene za upravljanje podacima, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li institucija provela sveobuhvatna kontrolna ispitivanja kako bi potvrdila da je izračun kapitalnih zahtjeva u skladu s člancima od 151. do 168. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(b) jesu li ta kontrolna ispitivanja pouzdana, a posebno jesu li izračuni provedeni u okviru sustava koji se upotrebljava za kapitalne zahtjeve usklađeni s izračunima provedenima u alternativnom sustavu izračuna;

(c) jesu li kontrolna ispitivanja koja provodi institucija dovoljno učestala te provode li se ispitivanja barem u trenutku primjene algoritama za izračun kapitalnih zahtjeva i u svim drugim slučajevima izmjene sustava.

Članak 69.

Kvaliteta podataka

1. Pri procjeni kvalitete podataka koji se upotrebljavaju za izračun kapitalnih zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (g) Uredbe (EU) br. 575/2013, uz zahtjeve iz članka 73., nadležna tijela provjeravaju mehanizme i postupke koje institucija primjenjuje za utvrđivanje vrijednosti izloženosti sa svim relevantnim karakteristikama, uključujući podatke o parametrima rizika i tehnikama smanjenja kreditnog rizika. Nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li parametri rizika sveobuhvatni, među ostalim u slučajevima kada su parametri koji nedostaju zamijenjeni standardnim vrijednostima, te je li u potonjim slučajevima zamjena konzervativna, opravdana i dokumentirana;

(b) je li raspon vrijednosti parametara u skladu s regulatornim i minimalnim vrijednostima iz članaka od 160. do 164. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) jesu li podaci upotrijebljeni u izračunu kapitalnih zahtjeva usklađeni s podacima upotrijebljenima u drugim internim postupcima;

(d) je li primjena parametara rizika u skladu s karakteristikama izloženosti, a posebno je li dodijeljeni LGD točan i usklađen s vrstom izloženosti i kolaterala upotrijebljenog za osiguravanje izloženosti u skladu s člankom 164. i člankom 230. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(e) je li izračun vrijednosti izloženosti ispravan te, osobito, jesu li sporazumi o netiranju i klasifikacija izvanbilančnih stavki primijenjeni u skladu s člankom 166. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(f) ako se PD/LGD metoda primjenjuje na izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja, jesu li klasifikacija izloženosti i primjena parametara rizika ispravne u skladu s člankom 165. Uredbe (EU) br. 575/2013.

2. Kada procjenjuju jesu li podaci upotrijebljeni u izračunu kapitalnih zahtjeva usklađeni s podacima upotrijebljenima za interne potrebe u skladu s člancima od 18. do 22. o metodologiji procjene za test upotrebljivosti i test iskustva, nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li uspostavljeni prikladni mehanizmi kontrole i usklađivanja kako bi vrijednosti parametara rizika upotrijebljene u izračunu kapitalnih zahtjeva bile u skladu s vrijednostima parametara upotrijebljenima za interne potrebe;

(b) jesu li uspostavljeni prikladni mehanizmi kontrole i usklađivanja kako bi vrijednost izloženosti za koje se izračunavaju kapitalni zahtjevi bila u skladu s računovodstvenim podacima;

(c) je li izračun kapitalnih zahtjeva za sve izloženosti uključene u glavnu knjigu institucije sveobuhvatan te je li podjela na izloženosti prema IRB pristupu i izloženosti prema standardiziranom pristupu u skladu s člancima 148. i 150. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Članak 70.

Ispravnost primjene metodologije i postupaka za različite kategorije izloženosti

Pri procjeni ispravnosti primjene metodologije i postupaka za izračun kapitalnih zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (g) Uredbe (EU) br. 575/2013 za različite kategorije izloženosti nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li formula za izračun pondera rizika ispravno primijenjena u skladu s člancima 153. i 154. Uredbe (EU) br. 575/2013, uzimajući u obzir raspoređivanje izloženosti u kategorije izloženosti;

(b) je li koeficijent korelacije izračunan na temelju karakteristika izloženosti, a posebno je li parametar ukupnih poslovnih prihoda primijenjen na temelju konsolidiranih financijskih informacija;

(c) ako je iznos izloženosti ponderiran rizikom prilagođen u skladu s člankom 153. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013, temelji li se ta prilagodba na svim sljedećim čimbenicima:

i. informacije o PD-u pružatelja zaštite ispravno su primijenjene;

ii. PD pružatelja zaštite procijenjen je primjenom rejting-sustava koji su nadležna tijela odobrila u skladu s IRB pristupom;

(d) je li izračun parametra dospijeća ispravan, a posebno:

i. je li datum isteka proizvoda upotrijebljen u izračunu parametra dospijeća u skladu s člankom 162. stavkom 2. točkom (f) Uredbe (EU) br. 575/2013;

ii. jesu li slučajevi u kojima je parametar dospijeća kraći od godine dana primjereno opravdani i dokumentirani za potrebe članka 162. stavaka 1., 2. i 3. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(e) jesu li donje granice za prosječni LGD ponderiran visinom izloženosti za izloženosti prema stanovništvu osigurane stambenim i poslovnim nekretninama, koje nisu pokrivene jamstvima središnjih država iz članka 164. stavaka 4. i 5. Uredbe (EU) br. 575/2013, izračunate na agregiranoj razini za sve izloženosti prema stanovništvu osigurane stambenim odnosno poslovnim nekretninama te, ako je prosječni LGD ponderiran visinom izloženosti na agregiranoj razini niži od tih odgovarajućih donjih granica, primjenjuje li institucija dosljedno tijekom vremena relevantne prilagodbe;

(f) jesu li različiti pristupi ispravno primijenjeni na različite portfelje vlasničkih ulaganja ako i sama institucija u internom procesu upravljanja rizicima koristi različite pristupe u skladu s člankom 155. Uredbe (EU) br. 575/2013, a posebno u pogledu odabira pristupa:

i. dovodi li do podcjenjivanja kapitalnih zahtjeva;

ii. provodi li se dosljedno, među ostalim tijekom vremena;

iii. je li opravdan internim praksama upravljanja rizicima;

(g) ako se primjenjuje jednostavan pristup ponderiranja u skladu s člankom 155. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 575/2013, primjenjuju li se ponderi rizika ispravno, osobito primjenjuje li se ponder rizika od 190 % samo na dostatno diversificirane portfelje, pod uvjetom da je institucija dokazala da je diversifikacijom portfelja znatno smanjen rizik u usporedbi s rizikom pojedinačnih izloženosti u portfelju;

(h) je li ispravan izračun razlike između iznosa očekivanoga gubitka i ispravaka vrijednosti za kreditni rizik, dodatnih vrijednosnih usklađenja i ostalih smanjenja regulatornoga kapitala u skladu s člankom 159. Uredbe (EU) br. 575/2013, a osobito:

i. provodi li se izračun zasebno za portfelj izloženosti u statusu neispunjavanja obveza i portfelj izloženosti koje nisu u statusu neispunjavanja obveza;

ii. ako se izračunom za portfelj u statusu neispunjavanja obveza dobije negativan iznos, upotrebljava li se taj iznos za prijeboj pozitivnih iznosa dobivenih izračunom za portfelj izloženosti koje nisu u statusu neispunjavanja obveza;

iii. umanjuju li se pri izračunu porezni učinci;

i. primjenjuju li se ispravno razni pristupi za tretman izloženosti u obliku udjela ili dionica u CIU-ovima, a osobito:

i. razlikuje li institucija ispravno izloženosti u CIU-ovima na koje se primjenjuje pristup odnosnih izloženosti iz članka 152. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 od drugih izloženosti u CIU-ovima;

ii. ispunjavaju li izloženosti u CIU-ovima tretirane u skladu s člankom 152. stavkom 1. ili 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 kriterije iz članka 132. stavka 3. te uredbe;

iii. ako institucija primjenjuje pristup iz članka 152. stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 za izračun prosječnih iznosa izloženosti ponderiranih rizikom, provjeravaju:

— je li vanjski revizor potvrdio točnost izračuna,

— primjenjuju li se ispravno multiplikacijski faktori iz članka 152. stavka 2. točke (b) podtočaka i. i ii. Uredbe (EU) br. 575/2013,

— ako institucija izračun iznosa izloženosti ponderiranog rizikom prepusti trećoj strani, ispunjava li ta treća strana zahtjeve iz članka 152. stavka 4. točaka (a) i (b) Uredbe (EU) br. 575/2013.

Članak 71.

Organizacija postupka za izračun kapitalnih zahtjeva

Pri procjeni pouzdanosti postupka za izračun kapitalnih zahtjeva iz članka 144. stavka 1. točke (g) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li jasno definirana raspodjela odgovornosti jedinice ili jedinica zaduženih za kontrolu i upravljanje postupkom izračuna, a posebno raspodjela odgovornosti za posebne kontrole koje se provode u svakoj fazi postupka izračuna;

(b) osigurava li se relevantnim postupcima, među ostalim sigurnosnim postupcima, da se izračun kapitalnih zahtjeva provodi u skladu s člankom 430. Uredbe (EU) br. 575/2013;

(c) pohranjuju li se svi ulazni podaci, među ostalim vrijednosti parametara rizika i prethodne verzije sustava, kako bi bilo moguće ponoviti izračun kapitalnih zahtjeva;

(d) jesu li rezultati izračuna odobreni na primjerenoj razini rukovodstva te je li više rukovodstvo pravodobno obaviješteno o mogućim pogreškama ili neprimjerenostima izračuna i mjerama koje treba poduzeti.

POGLAVLJE 12.

METODOLOGIJA PROCJENE ZA UPRAVLJANJE PODACIMA

Članak 72.

Opće odredbe

1. Pri procjeni usklađenosti sa zahtjevima o upravljanju podacima iz članka 144. stavka 1. točke (d) i članka 176. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela procjenjuju sve sljedeće navedeno:

(a) kvalitetu podataka iz unutarnjih ili vanjskih izvora ili podataka iz zajedničkog skupa podataka, uključujući postupak upravljanja kvalitetom podataka, u skladu s člankom 73.;

(b) dokumentiranje podataka i izvještavanje o podacima, u skladu s člankom 74.;

(c) relevantnu IT infrastrukturu, u skladu s člankom 75.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju politike, metode i postupke upravljanja kvalitetom podataka koji se primjenjuju u IRB pristupu;

(b) provjeravaju relevantne izvještaje o kvaliteti podataka i njihove zaključke, nalaze i preporuke;

(c) provjeravaju politike za IT infrastrukturu i postupke upravljanja IT sustavima, uključujući politike planiranja za nepredvidive situacije, koji se odnose na IT sustave primijenjene za potrebe IRB pristupa;

(d) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(e) provjeravaju relevantne nalaze unutarnje revizije ili drugih kontrolnih funkcija institucije;

(f) provjeravaju izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom relevantnih revizija;

(g) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) provesti vlastita ispitivanja podataka institucije ili zatražiti od institucije da provede ispitivanja koja predlože;

(b) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 73.

Kvaliteta podataka

1. Pri procjeni kvalitete podataka iz unutarnjih ili vanjskih izvora ili iz zajedničkog skupa podataka koji su potrebni za učinkovitu potporu procesu mjerenja kreditnog rizika i procesu upravljanja kreditnim rizikom u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkom (d) i člankom 176. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) cjelovitost vrijednosti u atributima u kojima su potrebne;

(b) točnost podataka, kako bi se osiguralo da su podaci bez materijalnih pogrešaka;

(c) dosljednost podataka, kako bi se osiguralo da se određeni skup podataka može povezati s različitim izvorima podataka institucije;

(d) pravodobnost vrijednosti podataka, kako bi se osiguralo da su vrijednosti ažurirane;

(e) jedinstvenost podataka, kako bi se osiguralo da agregirani podaci nisu duplicirani filtrima ili drugim transformacijama izvornih podataka;

(f) valjanost podataka, kako bi se osiguralo da se podaci temelje na prikladnom sustavu klasifikacije, koji je dovoljno strog da bi ga se prihvatilo;

(g) sljedivost podataka, kako bi se osiguralo lako praćenje povijesti, obrade i lokacije podataka koji se razmatraju.

2. Pri procjeni postupka upravljanja kvalitetom podataka nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li uspostavljeno sve sljedeće navedeno:

i. prikladni standardi kvalitete podataka kojima se utvrđuju ciljevi i ukupni opseg postupka upravljanja kvalitetom podataka;

ii. prikladne politike, standardi i postupci za prikupljanje, pohranu, migraciju, ažuriranje i upotrebu podataka;

iii. praksa kontinuiranog ažuriranja i unaprjeđenja postupka upravljanja kvalitetom podataka;

iv. skup kriterija i postupaka za utvrđivanje usklađenosti sa standardima kvalitete podataka, a osobito opći kriteriji i postupak usklađivanja podataka među sustavima i unutar njih, kao i usklađivanja računovodstvenih podataka i podataka zasnovanih na internim rejting-sustavima;

v. prikladni postupci za internu procjenu i stalno poboljšanje kvalitete podataka, uključujući postupak izdavanja internih preporuka za rješavanje problema u područjima koja treba poboljšati i postupak primjene tih preporuka prema njihovu značaju i posebno postupak za ispravljanje značajnih odstupanja utvrđenih u postupku usklađivanja podataka;

(b) je li postupak prikupljanja podataka dovoljno neovisan o postupku upravljanja kvalitetom podataka te ima li, prema potrebi, zasebnu organizacijsku strukturu i osoblje.

Članak 74.

Dokumentiranje podataka i izvještavanje o podacima

1. Pri procjeni dokumentiranja podataka koji su potrebni za učinkovitu potporu procesu mjerenja kreditnog rizika i procesu upravljanja kreditnim rizikom u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkom (d) i člankom 176. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela procjenjuju sve sljedeće navedeno:

(a) specifikaciju skupa baza podataka, a posebno:

i. opći prikaz baza podataka uključenih u sustave izračuna koji se upotrebljavaju za potrebe IRB pristupa;

ii. relevantne izvore podataka;

iii. relevantne postupke izvlačenja i transformacije podataka te kriterije koji se primjenjuju u tom pogledu;

iv. relevantnu funkcionalnu specifikaciju baza podataka, uključujući njihovu veličinu, datum izrade, rječnike podataka u kojima se navodi sadržaj rubrika i različitih vrijednosti unesenih u te rubrike s jasnim definicijama podatkovnih stavki;

v. relevantnu tehničku specifikaciju baza podataka, uključujući vrstu baze podataka, tablice, sustav upravljanja bazama podataka i arhitekturu baza podataka te modele podataka u bilo kojem standardnom načinu zapisivanja modeliranja podataka;

vi. relevantne radne postupke i postupke prikupljanja i pohrane podataka;

(b) politiku upravljanja podacima i raspodjelu odgovornosti, uključujući korisničke profile i vlasnike podataka;

(c) transparentnost, dostupnost i dosljednost kontrola provedenih u okviru upravljanja podacima.

2. Pri procjeni izvještavanja o podacima nadležna tijela osobito provjeravaju:

(a) određuju li se njime opseg izvještaja ili provjera, nalazi i, ako je primjenjivo, preporuke za uklanjanje uočenih slabosti ili nedostataka;

(b) izvještava li se o podacima s primjerenom učestalosti višem rukovodstvu i upravljačkom tijelu institucije i je li razina primatelja kojem se podaci dostavljaju usklađena s organizacijskom strukturom institucije te vrstom i značajem tih podataka;

(c) izvještava li se o podacima redovito i, prema potrebi, i na *ad hoc* osnovi;

(d) pružaju li se njime odgovarajući dokazi da je institucija u dovoljnoj mjeri uzela u obzir preporuke i provela ih na odgovarajući način.

Članak 75.

IT infrastruktura

1. Pri procjeni arhitekture IT sustava relevantnih za rejting-sustave institucije i za primjenu IRB pristupa u skladu s člankom 144. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela procjenjuju sve sljedeće navedeno:

(a) arhitekturu IT sustava, uključujući sve aplikacije, njihova sučelja i interakcije;

(b) dijagram toka podataka koji prikazuje ključne aplikacije, baze podataka i IT komponente uključene u primjenu IRB pristupa koje se odnose na rejting-sustave;

(c) određivanje vlasnika IT sustava;

(d) kapacitet, skalabilnost i učinkovitost IT sustava;

(e) priručnike za IT sustave i baze podataka.

2. Pri procjeni pouzdanosti, sigurnosti i zaštite IT infrastrukture relevantne za rejting-sustave institucije i za primjenu IRB pristupa nadležna tijela provjeravaju:

(a) može li IT infrastruktura pravodobno, automatski i fleksibilno podržati redovne i izvanredne procese institucije;

(b) uzima li se primjereno u obzir rizik od prekida funkcioniranja IT infrastrukture („kvarovi”), rizik od gubitka podataka i rizik od netočnih procjena („pogreške”);

(c) je li IT infrastruktura primjereno zaštićena od krađe, prijevare, manipulacije ili sabotiranja podataka ili sustava od strane zlonamjernih osoba unutar ili izvan sustava.

3. Pri procjeni pouzdanosti IT infrastrukture relevantne za rejting-sustave institucije i za primjenu IRB pristupa nadležna tijela provjeravaju:

(a) provode li se i testiraju li se redovito postupci izrade sigurnosne kopije IT sustava, podataka i dokumentacije;

(b) provode li se akcijski planovi za kontinuitet ključnih informacijskih sustava;

(c) jesu li utvrđeni i testiraju li se redovito postupci ponovne uspostave IT sustava u slučaju kvara;

(d) je li upravljanje korisnicima IT sustava u skladu s relevantnim politikama i postupcima institucije;

(e) jesu li uspostavljeni revizijski tragovi za ključne informacijske sustave;

(f) upravlja li se izmjenama IT sustava na odgovarajući način i prate li se izmjene svih IT sustava.

4. Kada procjenjuju provjerava li se IT infrastruktura relevantna za rejting-sustave institucije i za primjenu IRB pristupa redovito i na *ad hoc* osnovi, nadležna tijela provjeravaju:

(a) rezultiraju li redovito praćenje i *ad hoc* provjere preporukama za uklanjanje slabosti ili nedostataka, ako su utvrđeni;

(b) priopćavaju li se nalazi i preporuke iz točke (a) višem rukovodstvu i upravljačkom tijelu institucije;

(c) postoje li odgovarajući dokazi da je institucija uzela u obzir preporuke i provela ih na odgovarajući način.

POGLAVLJE 13.

Metodologija procjene internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja

Članak 76.

Opće odredbe

1. Kada procjenjuju može li institucija razviti i validirati interni model za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja i rasporediti svaku izloženost u opseg primjene pristupa internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkama (f) i (h) te člancima 186., 187. i 188. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela procjenjuju sve sljedeće navedeno:

(a) prikladnost upotrijebljenih podataka, u skladu s člankom 77.;

(b) prikladnost modela, u skladu s člankom 78.;

(c) sveobuhvatnost programa testiranja otpornosti na stres, u skladu s člankom 79.;

(d) integritet modela i procesa modeliranja, u skladu s člankom 80.;

(e) prikladnost raspoređivanja izloženosti prema pristupu internih modela, u skladu s člankom 81.;

(f) prikladnost funkcije validacije, u skladu s člankom 82.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju relevantne interne politike i postupke institucije;

(b) provjeravaju tehničku specifikaciju o metodologiji i postupku razvoja internog modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja;

(c) provjeravaju i preispituju relevantne priručnike, metodologije i postupke koji se odnose na razvoj internog modela;

(d) provjeravaju uloge i odgovornosti različitih jedinica i internih tijela uključenih u osmišljavanje, validaciju i primjenu internog modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja;

(e) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, ili odborâ;

(f) provjeravaju relevantne izvještaje o učinkovitosti internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja i preporuke jedinice za kontrolu kreditnog rizika, funkcije validacije, funkcije unutarnje revizije ili bilo koje druge kontrolne funkcije institucije;

(g) provjeravaju relevantne izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi uklonila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom praćenja, validacija i revizija;

(h) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu primijeniti i bilo koju od sljedećih dodatnih metoda:

(a) zatražiti i analizirati podatke upotrijebljene u postupku razvoja internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja;

(b) provesti vlastite procjene vrijednosti adherentne riziku ili ponoviti procjene vrijednosti adherentne riziku institucije na temelju relevantnih podataka koje je dostavila institucija;

(c) zatražiti dodatnu dokumentaciju ili analizu koja potkrepljuje zašto je odabrana određena metodologija i kako su dobiveni rezultati;

(d) provjeriti funkcionalnu specifikaciju IT sustava koji se koriste pri izračunu vrijednosti adherentne riziku;

(e) provjeriti druge relevantne dokumente institucije.

Članak 77.

Prikladnost podataka

Pri procjeni prikladnosti podataka koji se koriste za stvarno generiranje distribucije povrata za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja u skladu s člankom 186. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) može li se na temelju tih podataka procijeniti profil rizičnosti izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja institucije;

(b) jesu li podaci dostatni kako bi omogućili statistički pouzdane procjene gubitka ili su na odgovarajući način prilagođeni radi postizanja realnih odnosno konzervativnih rezultata modela;

(c) potječu li upotrijebljeni podaci iz vanjskih izvora ili, ako se upotrebljavaju podaci iz unutarnjih izvora, provjerava li ih neovisno relevantna kontrolna funkcija institucije;

(d) odražavaju li podaci najdulje dostupno razdoblje kako bi se dobila konzervativna procjena potencijalnih gubitaka u relevantnom dugoročnom ili poslovnom ciklusu, a osobito odnose li se na razdoblje značajnog financijskog stresa relevantno za portfelj institucije;

(e) ako se koriste tromjesečni podaci konvertirani iz podataka za kraće vremenske intervale, je li postupak konverzije podržan empirijskim dokazima te dobro razvijenim i dokumentiranim pristupom koji se primjenjuje konzervativno i dosljedno tijekom vremena;

(f) je li odabran najdulji vremenski interval koji omogućuje procjenu s intervalom pouzdanosti od 99 % na temelju nepreklapajućih opservacija.

Članak 78.

Prikladnost modela

Kada procjenjuju prikladnost modela koji se upotrebljavaju u procjeni distribucije povrata na vlasnička ulaganja radi izračuna kapitalnih zahtjeva u skladu s člankom 186. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li model prikladan za profil rizičnosti i složenost portfelja vlasničkih ulaganja institucije te, ako institucija ima značajna ulaganja koja su izrazito nelinearne prirode, odražava li to model na odgovarajući način;

(b) je li pridruživanje individualnih pozicija procjenama, tržišnim indeksima i faktorima rizika vjerodostojno, smisleno i konceptualno zdravo;

(c) jesu li odabrani faktori rizika primjereni te obuhvaćaju li na odgovarajući način opći i specifični rizik;

(d) objašnjava li model na adekvatan način promjene cijena u prethodnim razdobljima;

(e) odražava li model veličinu potencijalnih koncentracija i promjene u njihovu sastavu.

Članak 79.

Sveobuhvatnost programa testiranja otpornosti na stres

1. Pri procjeni sveobuhvatnosti programa testiranja otpornosti na stres iz članka 186. točke (g) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju može li institucija osigurati procjene gubitka u alternativnim nepovoljnim scenarijima i jesu li ti scenariji različiti od scenarija koji se primjenjuju u internom modelu, ali su također izgledni.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela provjeravaju:

(a) jesu li alternativni nepovoljni scenariji relevantni za ulaganja institucije, odražavaju li značajne gubitke za instituciju i uzimaju li se njima u obzir učinci koji se ne odražavaju u rezultatima modela;

(b) upotrebljavaju li se rezultati modela dobiveni u alternativnim nepovoljnim scenarijima u stvarnom upravljanju rizicima za portfelj vlasničkih ulaganja i dostavljaju li se redovito višem rukovodstvu;

(c) preispituju li se i ažuriraju li se redovito alternativni nepovoljni scenariji.

Članak 80.

Integritet modela i procesa modeliranja

1. Pri procjeni integriteta modela i procesa modeliranja iz članka 187. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela provjeravaju:

(a) je li interni model potpuno integriran u upravljanje portfeljem vlasničkih ulaganja koja nisu u knjizi trgovanja, u cjelokupni sustav izvještavanja uprave i rukovodstva institucije te u proces upravljanja rizicima institucije, kao i upotrebljava li se za praćenje limita ulaganja i izloženosti riziku na osnovi vlasničkih ulaganja;

(b) je li jedinica za modeliranje stručna i neovisna o jedinici za upravljanje pojedinačnim ulaganjima.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. točke (a) nadležna tijela provjeravaju:

(a) sudjeluju li upravljačko tijelo institucije i više rukovodstvo aktivno u procesu kontrole rizika u smislu da su odobrili niz limita ulaganja koji se, među ostalim čimbenicima, temelje na rezultatima internog modela;

(b) provjeravaju li izvještaje koje izrađuje jedinica za kontrolu rizika osobe na razini rukovodstva koje imaju dovoljno ovlasti da smanje pozicije i ukupnu izloženost institucije riziku;

(c) jesu li izrađeni akcijski planovi za krizne situacije na tržištu koje utječu na aktivnosti unutar područja primjene modela, u kojima su opisani događaji koji ih izazivaju i planirane mjere.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. točke (b) nadležna tijela provjeravaju:

(a) obavljaju li članovi osoblja i višeg rukovodstva odgovorni za jedinicu za modeliranje zadaće povezane s upravljanjem pojedinačnim ulaganjima;

(b) imaju li viši rukovoditelji iz jedinica za modeliranje i jedinica odgovornih za upravljanje pojedinačnim ulaganjima različite linije izvješćivanja na razini upravljačkog tijela institucije ili odbora koji je ono imenovalo;

(c) jesu li primici članova osoblja i višeg rukovodstva odgovornih za jedinicu za modeliranje povezani s obavljanjem zadaća koje se odnose na upravljanje pojedinačnim ulaganjima.

Članak 81.

Prikladnost raspoređivanja izloženosti prema pristupu internih modela

Pri procjeni prikladnosti raspoređivanja svih izloženosti u opsegu primjene pristupa za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja prema pristupu internih modela u skladu s člankom 144. stavkom 1. točkom (h) Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela procjenjuju definicije, procese i kriterije za raspoređivanje ili provjeru raspoređivanja.

Članak 82.

Prikladnost funkcije validacije

Pri procjeni prikladnosti funkcije validacije s obzirom na zahtjeve iz članka 144. stavka 1. točke (f) i članka 188. Uredbe (EU) br. 575/2013 nadležna tijela primjenjuju članke od 10. do 13. i provjeravaju:

(a) uspoređuje li institucija prvi percentil stvarnih povrata na vlasnička ulaganja s procjenama modela barem na tromjesečnoj osnovi;

(b) upotrebljava li se za usporedbu iz točke (a) razdoblje promatranja od najmanje godine dana i vremenski interval koji omogućuje izračun prvog percentila na temelju nepreklapajućih opservacija;

(c) ako je postotak opservacija ispod procijenjenog prvog percentila povrata na vlasnička ulaganja veći od 1 %, je li to primjereno opravdano i je li institucija poduzela odgovarajuće korektivne mjere.

POGLAVLJE 14.

Metodologija procjene za upravljanje izmjenama rejting-sustava

Članak 83.

Opće odredbe

1. Kada procjenjuju ispunjava li institucija zahtjeve u pogledu upravljanja izmjenama i dokumentiranja izmjena opsega primjene rejting-sustava ili opsega primjene pristupa internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja te izmjena rejting-sustava ili pristupa internih modela za izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja u skladu s člankom 143. stavcima 3. i 4. i člankom 175. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 575/2013, nadležna tijela provjeravaju je li politika institucije koja se odnosi na takve izmjene („politika izmjena”) pravilno provedena i ispunjava li zahtjeve iz članaka od 2. do 5. i članka 8. Delegirane uredbe (EU) br. 529/2014 te Priloga I. toj uredbi.

2. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela primjenjuju sve sljedeće metode:

(a) provjeravaju politiku izmjena koju provodi institucija;

(b) provjeravaju relevantne zapisnike internih tijela institucije, među ostalim upravljačkog tijela, odbora nadležnog za model ili drugih odbora;

(c) provjeravaju relevantne izvještaje o upravljanju izmjenama rejting-sustava i preporuke jedinice za kontrolu kreditnog rizika, funkcije validacije, funkcije unutarnje revizije ili bilo koje druge kontrolne funkcije institucije;

(d) provjeravaju relevantne izvještaje o rezultatima mjera koje je institucija poduzela kako bi ispravila nedostatke i smanjila rizike otkrivene tijekom praćenja, validacija i revizija;

(e) pribavljaju pisane izjave od relevantnog osoblja i višeg rukovodstva institucije ili obavljaju razgovor s njima.

3. Za potrebe procjene iz stavka 1. nadležna tijela mogu provjeriti i druge relevantne dokumente institucije.

Članak 84.

Sadržaj politike izmjena

Pri procjeni politike izmjena institucije nadležna tijela provjeravaju je li politika izmjena u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) br. 575/2013 i s kriterijima iz članaka od 1. do 5. i članka 8. Delegirane uredbe (EU) br. 529/2014 te Priloga I. toj uredbi, kao i predviđa li se tom politikom praktična primjena tih zahtjeva i kriterija te uzima li se u obzir sljedeće:

(a) odgovornosti, linije izvješćivanja i postupci za interno odobrenje izmjena, vodeći računa o organizacijskim karakteristikama institucije i posebnostima pristupa;

(b) definicije, metode i, ako je primjenjivo, pokazatelji za klasifikaciju izmjena;

(c) postupci za utvrđivanje, praćenje i priopćavanje izmjena te podnošenje zahtjeva nadležnim tijelima za odobrenje tih izmjena;

(d) postupci za uvođenje izmjena, uključujući njihovo dokumentiranje.

POGLAVLJE 15.

ZAVRŠNA ODREDBA

Članak 85.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. listopada 2021.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN